

Bartłomiej Kozioł

Akademia Tarnowska

<https://orcid.org/0000-0002-3670-139X>

SYLWETKI WYBRANYCH POETÓW WSPÓŁCZESNYCH Z REGIONU TARNOWA ORAZ NIEKTÓRYCH OBSZARÓW PODKARPACIA

*poetą jest ten który pisze wiersze
i ten który wierszy nie pisze¹*

STRESZCZENIE

Artykuł podejmuje nieopracowany dotychczas temat poetów współczesnych związanych w różny sposób z Tarnowem, regionem oraz innymi miejscowościami należącymi do historycznej Małopolski. Stanowi syntetyczne ujęcie najważniejszych i dostępnych informacji biograficznych o wybranych twórcach literackich i ich dorobku twórczym. Przegląd ten został oparty na materiałach źródłowych pochodzących z lokalnych mediów (serwisy informacyjne, prasa, Internet), eksponując najważniejsze osiągnięcia w dziedzinie poezji oraz szerzej – kultury. Dodatkowo poszczególne informacje odniesiono do wybranych kontekstów (biograficznych, historycznych, kulturowych i społecznych) powiązanych z twórczością wymienionych literatów.

SŁOWA KLUCZOWE: LITERATURA, POETA, POEZJA, REGION, TWÓRCZOŚĆ LITERACKA, ŻYCIE KULTURALNE

SUMMARY

PROFILES OF SELECTED CONTEMPORARY POETS FROM TARNÓW REGION AND SOME AREAS OF THE SUBCARPATIAN REGION

The article takes up the hitherto undeveloped subject of contemporary poets connected in various ways with Tarnów, the region, and towns belonging to the historical Małopolska. It provides a synthetic account of the most important and available biographical information on selected literary artists and their creative output. The overview is based on source materials from local media (news services,

¹ T. Rózewicz, *Kto jest poetą [w:] tegoż, Utwory zebrane*, T. 2, Wrocław 2006, s. 279.

press, Internet), highlighting the most important achievements in the field of poetry and culture more broadly. This overview is also an attempt to delineate the characteristics of a poet, to find an answer to the question of who a poet is. In addition, the individual information is related to selected contexts (biographical, historical, cultural, and social) associated with the work of the aforementioned writers. It should be noted that the topic has not yet been developed into a study containing the latest information related to the poets of Tarnów, and its immediate and somewhat distant surroundings – as indicated by the title.

KEY WORDS: CULTURAL LIFE, LITERARY OUTPUT, LITERATURE, LITERARINESS, POEM, POET, POETRY, REGION

WSTĘP DO ROZWAŻAŃ O POETACH (NIE)ZNANYCH

Tarnów to miasto łączące pokolenia, w którym ciągle żywa jest pamięć o spuściznie wybitnych jednostek z minionych lat. W opracowaniach z regionu podkreślany jest niejednokrotnie wkład twórców literackich w tworzenie lokalnego i ponadlokalnego życia kulturalnego. Wśród najbardziej znanych pisarzy z Tarnowa i regionu wyróżnia się Jana Bielatowicza, Romana Brandstaettera, Jerzego Brauna, Kazimierza Brodzińskiego, Tadeusza Nowaka, Elżbietę Drużbacką, Jacka Dukaja, Mieczysława Jastruna, Stefana Jaracza². Każdemu z przedstawionych twórców literatury poświęcono opracowania, omówienia biograficzne i interpretacje twórczości, w których wyjaśniono związki z Tarnowem i regionem. Znacząca większość z wspomnianych powyżej literatów została ujęta we wszechstronnej publikacji Mariana Morawczyńskiego³, w której autor przytacza przykłady osób w jakikolwiek sposób związanych z ziemią tarnowską i okolicami. Stała się ona inspiracją do przygotowania niniejszego artykułu, gdyż uwzględnia dorobek twórczy pisarzy, ich wkład w lokalną twórczość literacką. Wybierając temat stwierdziłem, iż poezja stanowi szczególną wartość literacką, która w sposób żywy uobecnia myśl twórczą i realizuje swoją misję kulturotwórczą. Stąd też decyzja o dokonaniu swego dopowiedzenia, uzupełnienia i aktualizacji wykazu pisarzy zaproponowanego przez Mariana Morawczyńskiego pochodzącego z lat 90. XX wieku. Od czasu erudycyjnej publikacji Morawczyńskiego przybyło dużo materiału badawczego, w tym debiutów poetów tarnowskich i z regionu.

² Informacje o znanych tarnowianach: Tarnowskie Centrum Informacji, *Znani tarnowianie*. Pozyskano z <https://www.it.tarnow.pl/atrakcje/tarnow/ciekawostki/znani-tarnowianie/> (dostęp 10.07.2022).

³ M. Morawczyński, *Od Raby do Wisłoki – szlakami pióra. Związki regionu tarnowskiego z literaturą*, Tarnów [1996].

Tytuł mojego opracowania może nastęrczać pewnych trudności interpretacyjnych. Mając na uwadze Tarnów i region jako główny przedmiot poszukiwań informacji, natknąłem się w trakcie kwerendy na nazwiska współczesnych twórców literackich, którzy pochodzą z miejscowości oddalonych od Tarnowa, leżących poza obszarem terytorialnym ziemi tarnowskiej (m.in. Gorlice, Jasło, Mielec, Bochnia, Brzesko, Dębica)⁴. Wskazując jednak na liczne związki i zależności kulturowo-historyczne, a także społeczne, łączące Tarnów i omawiane regiony, można dojść do wniosku, iż tworzą one spójny krajobraz wspólnego dziedzictwa obejmującego także obszar historycznej Małopolski, tak różnej, a jakże bogatej w spuściznę.

Podczas dokonywania klasyfikacji poetów „(nie)znanych” w niniejszym zestawieniu kierowałem się drobiazgowym badaniem dostępnych źródeł na temat ich związków z Małymi Ojczyznami. Biorąc pod uwagę fakt, że nazwiska te nie są jeszcze znane, rzadko pojawiają się w dyskursie literaturoznawczym, nie można obecnie natrafić na ściśle naukowe opracowania teoretycznoliterackie. Co więcej, wynikająca z tego powoda trudność w dostępie do materiałów źródłowych skłoniła mnie do poszukiwania wiadomości w sieci internetowej. Mogą zatem pojawić się uwagi co do rzetelności i autentyczności źródeł informacji podanych w przypisach i odniesieniach, jednak metodologia badań prowadzonych za pomocą researchu internetowego umożliwia dostęp do wiedzy publikowanej przez lokalne media. W moim zamyśle niniejszy tekst nie miał stanowić gruntownej analizy merytorycznej zgromadzonego materiału źródłowego, lecz syntezę informacji uznanych za aktualne i prawdziwe. Celem było wyeksponowanie wiadomości o poetach dopiero debiutujących bądź tych, których twórczość nie zyskała jeszcze szerokiego rozgłosu w świecie kultury. Istotną intencją była także popularyzacja informacji na temat poszczególnych twórców literackich, aby czytelnicy w bardziej świadomy sposób uczestniczyli w życiu kulturalnym swoich miejscowości.

BOCHNIA

Partycypacja młodego pokolenia w życiu literackim często bywa zapomniana lub niedoceniana ze względu na specyfikę uwarunkowań społecznych. Współczesne realia wykazują tendencję do trywializacji dokonań młodych ludzi, których początkowym sukcesom należy przypisać duże znaczenie

⁴ Przez ziemię tarnowską rozumiem obszary historycznie związane z dziejami Tarnowa i najbliższych okolic (mam tutaj na myśli obszar dzisiejszego powiatu tarnowskiego, powiatu dąbrowskiego, jak również częściowo uwzględniam tereny znajdujące się już w województwie podkarpackim, tj. część powiatu dębickiego i mieleckiego).

w kontekście wkładu w lokalną twórczość, a szerzej – w krzewienie poczucia odpowiedzialności za kulturę wśród bocheńskiej społeczności. W tym kontekście warto wspomnieć **Marcina Mirochnę**, byłego ucznia nieistniejącego już dziś Gimnazjum nr 2 w Bochni. Autor przyznał, iż inspiracją do przygotowywania przez niego pierwszych utworów były dzieła znanych twórców takich jak m.in.: Konstanty Ildefons Gałczyński, Andrzej Bursa oraz Tadeusz Różewicz⁵.

Konkretna profesja, jaką stanowi wyuczony zawód, a więc formalne wykształcenie nie stanowi przeszkody, aby stworzyć poezję. Zasadne w tym aspekcie wydaje się stwierdzenie, iż poezja może okazać się miejscem spotkania nie tylko zawodowych, tudzież powszechnie znanych osobistości ze świata literatury pięknej, ale też miejscem kulturalnego dialogu osób parających się zawodowo innymi zajęciami. Przykładem człowieka o wielu pasjach (tworzenie poezji, muzyka), będącego z wykształcenia technikiem samochodowym, a na co dzień pracującym jako stolarz, jest **Kazimierz Musiał** z Bochni⁶. Jego twórczość obejmuje kilka tomików poezji, zaś w internecie możemy odnaleźć informacje, iż bocheński artysta napisał kilka tysięcy fraszek, co jest osiągnięciem niebanalnym. Nie bez znaczenia wydaje się również tematyka poezji Kazimierza Musiała, która obejmuje spektrum powszednich doświadczeń. Warto wspomnieć o tym, że w kilku z wydanych zbiorów wierszy Kazimierz Musiał wykorzystuje elementy gwary góralskiej,

⁵ J. Kruczek, *Wieczór poetycki „Apokalipsa zmysłów, Eldorado i lwy”*. Pozyskano z <https://satkuriel.pl/news/102170/wieczor-poetycki-8222apokalipsa-zmyslow-eldorado-i-lwy8221.html> (dostęp 07.07.2022). Warto ponadto wspomnieć, że początkowe próby literackie Marcina Mirochny publikowane były na łamach parafialnego czasopisma Parafii św. Pawła Apostoła w Bochni pt. „Głos Parafii” oraz na stronie internetowej szkoły, do której uczęszczał młody literat. Autor artykułu podjął próbę uzyskania dostępu do utworów wspomnianego autora, mając na uwadze zasadność operowania treścią konkretnych utworów Marcina Mirochny, jednak brak możliwości ich lektury uniemożliwił bliższe zapoznanie się z wierszami bocheńskiego poety. Podczas badania tego zagadnienia posłużono się metodą poszukiwania danych źródłowych na stronach internetowych, bezpośrednio związanych z dorobkiem literackim młodego literata, m.in. na stronie bocheńskiej Parafii św. Pawła Apostoła w Bochni, w zakładce poświęconej „Głosowi Parafii”, w którym Marcin Mirochna miał opublikować swoje wiersze <https://pawelbochnia.pl/glos-parafii/> (dostęp 07.07.2022) oraz w elektronicznym katalogu Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bochni <https://katalog.biblioteka-bochnia.pl/Opac5/faces/Szukaj.jsp> (dostęp 07.07.2022). Nie odnalazł również informacji o innych przejawach twórczości Marcina Mirochny.

⁶ *Wtorek: „Szeptem się nie kłamie” – Kazimierz Musiał w Bibliotece*. Pozyskano z <https://www.mojabochnia.pl/?p=128158> (dostęp 07.07.2022). Można przytoczyć też kilka tomików poezji, na podstawie których da się scharakteryzować poetycką twórczość bocheńskiego poety: *Chciałbym cię zabrać tam*, Koszalin 2016; *Spokojna przystań*, Bochnia 2019; *Tu jest nasze miejsce*, Bochnia 2017.

jako oryginalnego środka wyrazu. Istotne wydaje się ponadto, iż najbardziej reprezentatywnym przykładem literackiej twórczości Kazimierza Musiała pozostaje pozycja *Chciałbym cię zabrać tam*⁷.

BRZESKO

Poeci regionalni często przywołują w twórczości nie tylko własne przeżycia na temat życiowych doświadczeń, lecz także starają się przybliżyć potencjalnym czytelnikom obraz swojej Małej Ojczyzny. Synestetyczne oddziaływanie na odbiorcę, subtelny, a wręcz deiktyczny sposób obrazowania stanowią przykład wykorzystania tworzywa językowego w akcie kreacji opisu rzeczywistości. Uwzniesienie refleksji dokonujące się we wspomnianych tekstach lirycznych dowodzi pojmowania daru poezji jako ciągle żywego słowa wpływającego na sposób postrzegania otaczającego świata⁸. Darem tym dzieliła się z mieszkańcami, nie tylko Brzeska, **Halina Biernat**, postać zasłużona dla miasta oraz okolic w dziedzinie kultury. Urodzona w 1917 roku w Żywcu pisarka, absolwentka filologii polskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim, w roku 1939 osiedliła się w Brzesku. Pracując w browarze Okocim jednocześnie tworzyła poezję, przez lata zapisując się w pamięci miejscowej ludności. Halina Biernat zmarła 21 lutego 2021 roku, w wieku 104 lat⁹. Pozostawiła po sobie kilka tomików poezji, z których na szczególną uwagę zasługują m.in.: *Malowanki; Medytacje; Patrząc w gwiazdy* i inne¹⁰.

⁷ O tomikach poezji autorstwa Kazimierza Musiała wiadomości można odnaleźć na jednej z lokalnych stron internetowych: Redakcja, *Kazimierz Musiał promował w Bibliotece swój nowy tomik poezji*. Pozyskano z <https://bochnianin.pl/7783/kazimierz-musial-promowal-w-bibliotece-swoj-nowy-tomik-poezji-zdjecia/> (dostęp 21.08.2022). Informacje biograficzne związane z tą postacią: *Wieczór poetycki Kazimierza Musiała w bocheńskiej księżnicy*. Pozyskano z <https://kbc24.pl/wieczor-poetycki-kazimierz-musiala-w-bochenskiej-ksiaznicy/> (dostęp 07.07.2022).

⁸ Mimo swej długowieczności, Halina Biernat zachowywała nadzwyczajną otwartość, bowiem nadal aktywnie angażowała się w życie kulturalne Brzeska, o czym świadczyć może spotkanie poetki z przedstawicielami Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku, „...Pragne gorąco, żeby moje wiersze w świat pofrunęły niczym białe ptaki...”. Pozyskano z <https://www.bibliotekabrzesko.pl/aktualnosci/373/pragne-goraco-zeby-moje-wiersze-w-swiat-pofrunely-niczym-biale-ptaki.html> (dostęp 07.07.2022).

⁹ Informacje na temat życiorysu poetki: *Brzesko / W wieku 104 lat zmarła Halina Biernat*. Pozyskano z <https://www.informatorbrzeski.pl/brzesko-w-wieku-104-lat-zmarla-halina-biernat/> (dostęp 07.07.2022).

¹⁰ *Gdzieś na ziemi. Poezja religijna*, Brzesko 2004; *Kwiat paproci*, Brzesko 2000; *Malowanki. Poezja*, Brzesko 1985; *Medytacje*, Brzesko 2012; *Migawki*, Brzesko 2012; *Patrząc w gwiazdy*, Kraków 1996; *Rozmaitości*, [brak miejsca wyd.] 2009; *Wierszyki jakich jeszcze nie było*, Niedźwiedza 2007.

Sens istnienia jawi się jako codzienne zmagania z rzeczywistością, podczas których rodzą się pytania egzystencjalne, odnoszące się do próby wyjaśnienia celu działań i życia ludzi. Zebrane przez lata doświadczenie owocuje mniej bądź bardziej sentymentalnymi wspomnieniami określającymi stosunek jednostki do przeszłości i jej wpływu na teraźniejszość. Przykładem osoby snującej tego typu refleksje jest **Tadeusz Puzia**, poeta pochodzący z miejscowości Jasień koło Brzeska. Autor wspomina bowiem o konieczności zadawania sobie pytań mających swój punkt odniesienia w szerokim spektrum rozważań życiowych. Twierdzi, iż poezja stała się powierniczką jego przemyśleń już dawno temu, jednak nie dostarcza ona odpowiedzi na wszystkie wątpliwości¹¹. Wśród wierszy traktujących o problematyce istnienia warto wspomnieć o następujących tytułach: *Życie przemija, ale miłość nie umiera*; *W jakim stopniu wiedza ma wpływ na jakość życia człowieka*; *Może warto się zatrzymać*; *Odchodzi pokolenie*; *Czym bez niej byłaby doczesność i wieczność*; *Serce*; *Nazbieraj mi znaków*; *Gdzieś na mapie świata*; *Ufam Tobie Panie*; *Siedem cudów Ojca Świętego Jana Pawła II*¹².

Pisarstwo związane z różnymi gatunkami oraz rodzajami literackimi stanowi unikalną kompozycję przemyśleń, barwnych asocjacji, obrazuje przeplatanie się życiowych pasji i upodobań. Poezja zaś szczególnie wpływa na bogaty i pełen ekspresji pejzaż odczuć wewnętrznych, tworzących zewnętrzny obraz humanisty wrażliwego i zainteresowanego sprawami istotnymi z punktu widzenia etyki, moralności i wybranej filozofii życia. Jej wykładnią pozostaje twórczość poetycka nauczycielki języka polskiego, **Agaty Podłęckiej**¹³. Forma poszczególnych utworów literackich zwraca uwagę na aspekt istnienia w kontekście określonych prawd życiowych. Brzeska polonistka pisze więc nie tylko poezję o życiu, lecz poezję ciągle żywą, gdyż obecną w sercach odbiorców jej twórczości. W odniesieniu do tej kwestii warto wyróżnić choćby wybrane wiersze stanowiące eksplikację kunsztu pisarskiego tej autorki, przejawiającego się w bogactwie leksyki, symboliki, sugestywności obrazowania: *W górach ku wiosnie*; *Życie w kawałkach*; *Zmęczenie*; *Poczekaj*; *To dziecko*; *Gdybyś żył*; *I tyle*; *Władza*; *Ulotność jesieni*; *Liść*¹⁴. Poetka była ponadto zafascynowana osobą oraz działalnością Jana Pawła II, któremu poświęciła tomik wierszy *Co ze mną, co z nami Janie Pawle II?*¹⁵. Pisarka słynęła także z zafascynowania przyrodą, której poświę-

¹¹ *Antologia poetów Ziemi Brzeskiej. Ocalić od zapomnienia*, Brzesko, 2012, s. 12.

¹² Tamże, s. 30–37.

¹³ Tamże, s. 16.

¹⁴ Tamże, s. 63–70.

¹⁵ Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku, *Pierwszy tomik poezji Agaty Podłęckiej*. Pozyskano z <https://www.bibliotekabrzesko.pl/aktualnosci/235/pierwszy-tomik-poezji-agaty-podleckiej.html> (dostęp 07.07.2022). Warto także poświęcić czas całościowej lekturze tomiku poezji Agaty Podłęckiej *Co ze mną, co z nami Janie Pawle II?*, Brzesko 2014.

ciła osobny cykl tzw. „wiosennych wierszy”, a wśród nich znaleźć możemy następujące tytuły: *Przebudzenie; Wiosenne zachwycenie; W górach ku wiosnie; Pytasz; Wiosenanka; Wiosenny elegancik*¹⁶.

Przenikanie się spraw egzystencjalnych, tych doczesnych i wiecznych, stanowi istotny punkt rozważań wielu poetów, którzy starają się zgłębić to, co wydaje się niewyjaśnione. Znaczną uwagę poświęcają roli wiary w życiu człowieka, kierując swoje myśli ku niepojętej istocie obcowania z transcendencją w wymiarze chrześcijańskim. Nie bez znaczenia dla nich pozostaje także odniesienie do postaci poety jako kreatora abstrakcyjnej rzeczywistości poetyckiej, będącej swoistym odzwierciedleniem procesów myślowych, w tym asocjacyjnych. Poeta poszerza horyzonty i perspektywy moralnej oceny życia oraz jego celów. W duchu tym tworzył **Dariusz Dzierwa** związany z Brzeskiem ze względu na życie zawodowe. Swoją przygodę z literaturą piękną rozpoczął już w szkole podstawowej, później zaś inspirował się poezją takich twórców jak m.in. Adam Mickiewicz, Julian Tuwim, Bolesław Leśmian, Krzysztof Kamil Baczyński¹⁷. W 2010 roku wydał swój tomik poetycki pt. *Świat mojego Boga*¹⁸, zaś wśród wyboru wierszy Dariusza Dzierwy warto pochylić się nad następującymi tytułami: *Ja Kain; Taki jest Bóg; Krótki wiersz o nadziei; Oni nie odchodzą; Jesteś obok mnie; Jak przebaczyć; Dla Ciebie są moje wiersze; Być i przeminąć; Ocal w nas miłość; Śmierć*¹⁹. Jego utwory były ponadto tematycznie powiązane z postacią Jana Pawła II, który był dla niego autorytetem²⁰.

CZARNA K. TARNOWA

Codzienna rutyna może być źródłem doświadczeń przeradzających się w przesłanie filozoficzne odnoszące się do wartości wyższych. Ich istota dostrzegalna jest w poezji będącej świadectwem tych wydarzeń, które pozostają w pamięci i są utrwalane na papierze. Swoistą eksplikacją wspomnianych tendencji okazuje się twórczość poety **Jacka Tryby** pochodzącego z miejscowości Goleмки koło Czarnej w powiecie dębickim. Pisarz urodzony

¹⁶ *Wiersze wiosenne Agaty Podłęckiej* (marzec 2012). Pozyskano z https://brzesko.ws/_brzesko/documents/Temat/Almanach/a_podlecka/ap_wiersze_o_wiosnie.html (dostęp 07.07.2022).

¹⁷ Przeglądu części twórczości poetyckiej Dariusza Dzierwy można dokonać podczas lektury tomiku jego poezji: *Świat mojego Boga*, Brzesko 2010. Tutaj zaś posilkowano się ponadto wiedzą zawartą w publikacji: *Antologia poetów Ziemi Brzeskiej...*, s. 15.

¹⁸ *Świat mojego Boga...*

¹⁹ *Antologia poetów Ziemi Brzeskiej...*, s. 58–62.

²⁰ Z. Wielgosz, *Papież na głosy rozpisany*. Pozyskano z <https://tarnow.gosc.pl/doc/6885877.Papiez-na-glosy-rozpisany> (dostęp 07.07.2022).

w roku 1973 debiutował swoim pierwszym tomikiem wierszy już w wieku 23 lat. Ważnym wydarzeniem w życiu młodego poety było otrzymanie zwolnienia – przepustki podczas odbywania służby wojskowej w Uście – z okazji promocji rezultatów jego twórczości²¹. Choć zmarł w wieku zaledwie 47 lat, pozostawił po sobie jednak znaczącą spuściznę literacką, a więc m.in. tomiki poezji: *Źródła codzienności*, *Cień do ocalenia*, *Nie potrafię zabijać tarcz*²². Warto także wspomnieć o innym zbiorze wierszy pt. *Brzegi Ojczyzny*, który jest zestawieniem dzieł zebranych po śmierci poety²³.

DĄBROWA TARNOWSKA

Młody człowiek to niejednokrotnie młody odkrywca, osoba o wielu pasjach i zainteresowaniach, parająca się różnymi zajęciami. Często są one powiązane ze sobą dociekliwością, chęcią zgłębienia wiedzy niemal tajemnej, a proces jej poznawania wyrażony zostaje na kartach poezji. Potwierdzeniem tego jest młoda poetka pochodząca z Dąbrowy Tarnowskiej, **Inga Piotrowska**. Absolwentka II Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie, obecnie studiuje psychologię i literaturę angielską na Wellesley College w Nowym Jorku. W 2020 roku przebywała na wymianie studenckiej na Uniwersytecie Manchester w Wielkiej Brytanii, od stycznia tego samego roku kontynuowała studia magisterskie na University of York²⁴. Umiejętnie łączy edukację z tworzeniem poezji, którą cechuje bogactwo zastosowanych środków i tropów stylistycznych. Poetka wykorzystuje przedmioty codziennego użytku do niecodziennych rozważań m.in. w wierszach takich jak: *4.09*; *Nie wiem*; *Klasztor*²⁵. Debiutancki tom poezji opatrzony został tytułem *Pytania bezsennych nocy*²⁶.

DĄBRÓWKA (POWIAT JASIELSKI)

Wspomniane wcześniej łączenie pasji poetyckiej z pracą zawodową to szczególnie typ działania o charakterze twórczym. Nieprzypadkowo można tutaj wskazać na postać **Jerzego Gronkiewicza**, niezwiązanego

²¹ *Źródła codzienności*. Pozyskano z http://www.czarna.com.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=24&dzialy=24&akcja=artykul&artykul=872 (dostęp 08.07.2022).

²² *Źródła codzienności*, Czarna 2017; *Cień do ocalenia*, Tarnów 1999, *Nie potrafię zabijać tarcz*, wyb. i opr. Z. Mirosławski, Tarnów 1996.

²³ *Brzegi ojczyzny*, Tarnów 2021.

²⁴ I. Piotrowska, *Z małego miasteczka obok Tarnowa do Stanów Zjednoczonych* [wywiad z Ingą Piotrowską]. Pozyskano z <https://lagunita.education/wywiad/inga-piotrowska> (dostęp 08.07.2022).

²⁵ *Wieczór poezji Ingi Piotrowskiej*, Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozaczkowej w Dąbrowie Tarnowskiej. Pozyskano z www.mbp.dt.pl/?q=aktualnosci/wiecz%C3%B3r-poezji-ingi-piotrowskiej (dostęp 08.07.2022).

²⁶ *Pytania bezsennych nocy*, Kraków 2018.

bezpośrednio z regionem Tarnowa, który będąc lekarzem jest równocześnie poetą. Absolwent Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach zaczął swoją przygodę z przygotowywaniem tekstów już w 2007 roku²⁷. Zadebiutował tomikiem poezji dla dzieci *Pośród skałek* w 2008 roku²⁸. Inne jego zbiory wierszy to: *Moja droga* (problematyka egzystencjalna); *Bieszczady na gitarę i cztery pory roku* (poetycki opis i refleksja o bieszczadzkiej przyrodzie); *Łysy księżyc* (wiersze dla dzieci) oraz *Recepty miłosne* (zbiór wierszy o tematyce miłosnej)²⁹. Warto również zwrócić uwagę na to, że w twórczości poetyckiej Jerzego Gronkiewicza zauważalne są następujące kategorie, jak m.in. wiersze religijne, okolicznościowe i utwory zawierające w sobie elementy folklorystyczne związane z gwarą pogórzańską³⁰.

DĘBICA

Różne doświadczenia życiowe wpływają na to, aby zrodziła się wewnętrzna chęć utrwalenia ich na kartach poezji. Wiążą się z nimi przede wszystkim chwile trudne, ale jednocześnie poświęcone walce o słuszny cel. Świadkiem i uczestnikiem wojny, a zarazem twórcą wierszy, jest pochodzący z Dębicy żołnierz zawodowy Wojska Polskiego, **Michał Andruk**. Przez 17 lat odbywał służbę w 6. Brygadzie Powietrznodesantowej oraz w wojskach specjalnych, tj. Jednostce Wojskowej GROM. Był uczestnikiem misji wojskowej w Afganistanie, jest weteranem odznaczonym medalami. Tworzy poezję, w której przedmiotem refleksji czyni realia życia w XXI wieku, pisząc niejednokrotnie o sprawach trudnych, wymagających dogłębnej refleksji i przemyśleń. Poezję traktuje jako lekarstwo, możliwość weryfikacji niedopowiedzeń i niedookreślenia świata, w jakim żyjemy³¹. Wspomniany rodzaj twórczości literackiej to wreszcie środek zaradczy na niedosyt duchowej uczty poetyckiej – świadczy o tym wydany przez twórcę tomik poezji pt. *To nie jest czas dla poetów*, stanowiący jednocześnie najbardziej reprezentatywny owoc jego twórczości³².

²⁷ Więcej informacji na temat życiorysu poety – strona poświęcona twórcy: <http://www.jerzygronkiewicz.pl/index.php?go=biogram> (dostęp 08.07.2022).

²⁸ *Pośród skałek*, Toruń 2008.

²⁹ Informacje o twórczości Jerzego Gronkiewicza: <http://www.jerzygronkiewicz.pl/index.php?go=ksiazki> (dostęp 08.07.2022). *Bieszczady na gitarę i cztery pory roku*, Toruń 2017; *Łysy księżyc*, Toruń 2018; *Moja droga*, Toruń 2016; *Recepty miłosne*, Toruń 2020.

³⁰ Internetowy zbiór utworów Jerzego Gronkiewicza: <http://www.jerzygronkiewicz.pl/index.php?go=wiersze> (dostęp 08.07.2022).

³¹ T. Ratuszniak, *Najważniejsze to zachować spokój, nie panikować i pracować nad sobą*. Pozyskano z <https://debica24.eu/artukul/najwazniejsze-to-zachowac/821667> (dostęp 08.07.2022).

³² *To nie jest czas dla poetów*, Dębica 2019.

Poezja może być traktowana jako droga dojścia do prawdy, a także poszukiwanie obrazu rzeczywistości ukrytego pod powłoką pozornych znaczeń i gier słownych. Plastyczność i wizualność opisu poetyckiego jest w przypadku twórczości literackiej sposobem weryfikacji realiów życia, nie tylko na poziomie jednostki. Obserwacja rzeczywistości skłania ku przemyśleniom wynikającym z zauważonych zależności. Takie cechy określają właśnie najważniejsze wykładniki poezji **Romana Misiewicza**, kolejnego autora związanego z Dębicą³³. Jego utwory są inspirowane twórczością takich pisarzy jak m.in. Juliusz Słowacki, Adam Mickiewicz, Krzysztof Kamil Baczyński, Zbigniew Herbert³⁴. Nominowany do kilku prestiżowych nagród, wydał kilka tomików poezji, w tym znane zbiory utworów traktujących o katastrofie smoleńskiej³⁵. Wśród najważniejszych zestawień poezji Romana Misiewicza można wyróżnić następujące tomy poetyckie: *Czarna skrzynka; //...//punkt/ów//zaczep:i.en.i:a//...//*; *Camera obscura*; *Wieprzowe języki*³⁶. Warto więc bliżej zgłębić dorobek pisarski Romana Misiewicza, dostrzegając w nim kunszt słowa w przekazywanej treści.

GORLICE

Ziemia gorlicka znajduje się w odległości około 50 kilometrów od Tarnowa i swym krajobrazem, bogatą spuścizną kulturalną zachęca wiele osób do obcowania z lokalną historią, kulturą i tradycją. Regionalną tożsamość godnie reprezentował przez całe swoje życie miejscowy poeta **Tadeusz Pabis**, znany naftciarz, pasjonat historii Gorlic i okolic, założyciel Muzeum Przemysłu Naftowego i Etnografii w Libuszy, prezes Regionalnej Fundacji Upowszechniania Historii Przemysłu Naftowego w Regionie Gorlicko-Bieckim, członek Klubu Literatów i Artystów (Krośnieński Dom Kultury w Krośnie), który część swojej działalności związał z miejscowością Libusza. Oprócz publikacji historycznych poświęconych dziejom ziemi gorlickiej, ze szczególnym uwzględnieniem przeszłości przemysłu naftowego w Gorlicach, Jaśle i regionie, wspomnień z okresu służby w lotnictwie wojskowym³⁷,

³³ R. Misiewicz, *W moim przekonaniu to był zamach – rozmowa z dębickim poetą Romanem Misiewiczem*, rozm. K. Czuchara. Pozyskano z <https://ziemiadebicka.pl/w-moim-przekonaniu-byl-zamach-rozmowa-z-debickim-poeta-romanem-misiewiczem/> (dostęp 08.07.2022).

³⁴ *Zapisy z „Czarnej skrzynki” Romana Misiewicza*. Pozyskano z <https://marszpolonia.com/2013/04/23/zapisy-z-czarnej-skrzynki-romana-misiewicza/> (dostęp 08.07.2022).

³⁵ *Dobre nowiny.pl. Wiersze smoleńskie*, Toronto 2012.

³⁶ *Czarna skrzynka*, Toronto 2013; *//...//punkt/ów//zaczep:i.en.i:a//...//*, Rzeszów 2003; *Camera obscura*, Rzeszów 2009; *Wieprzowe języki*, Rzeszów 2005.

³⁷ J. Rozpłochowski, *Zmarł Tadeusz Pabis*. Pozyskano z https://gorlice24.pl/pl/19_wiadomosci-z-regionu/653_biecz/5285_zmarl-tadeusz-pabis.html (dostęp 08.07.2022).

był twórcą poezji – wydał tomik *Świat w barwach tęczy*³⁸, z którego pochodzi wiersz *Uroczysko*, dedykowany „Zacnemu Kol. Seniorowi Lotnictwa Wojskowego RP płk. pil. Marianowi Chodorowskiemu”.

MIELEC

Ziemia Mielecka to ojczyzna wielu osób, których owocem głębokiej refleksji okazuje się poezja. Regularnie tworzy ją tutaj wielu poetów aktywnie angażujących się ponadto w lokalne życie kulturalne, gdyż nie jest im obojętny los literatury, a szerzej – los człowieka wrażliwego, jakim powinien być każdy humanista. Subtelnego wyrazu temu stwierdzeniu nadaje w swojej twórczości **Katarzyna Hudy**, będąca filozofem oraz pedagogiem. Tworzenie poezji traktuje jako „terapię oraz intelektualne fotografowanie rzeczywistości”. Potwierdzeniem jej kunsztu pisarskiego pozostają wyróżnienia w lokalnych konkursach poetyckich³⁹. Można ponadto dodać, iż w 2019 roku ukazał się debiutancki tomik jej poezji noszący tytuł *Druga strona myśli*⁴⁰ zaś w 2020 roku cykl poezji pt. *Zagubione skrzydło*⁴¹. Najnowszy, trzeci tomik wierszy tej twórczyni, został opublikowany w roku 2021, a nosi on tytuł *Chleb posmarowany życiem*⁴². Na stronie internetowej Mieleckiego Towarzystwa Literackiego, którego członkinią jest Katarzyna Hudy, udostępniono dla szerszego grona czytelników wiersze poetki, które mogą stanowić intelektualną ucztę dla wymagających interpretatorów i czytelników⁴³.

Mielec to miejsce, z którym związanych jest – bądź było – wiele znaczących osobistości w dziedzinie nauki, kultury, sztuki oraz literatury. Jedną z nich jest postać mieleckiego poety **Wiesława Kulikowskiego** urodzonego 1 lipca 1935 roku, zmarłego 1 sierpnia 2021 roku w Mielcu. Kulikowski był absolwentem filologii polskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie (dzisiejszy Uniwersytet Rzeszowski), nauczycielem języka polskiego oraz wychowawcą wielu pokoleń dzieci i młodzieży. Ten twórca na miarę Józefa Czechowicza debiutował swoją poezją w lubelskim czasopiśmie „Kamena” i w „Kulturze i Życiu” (dodatek kulturalny do „Sztandaru Ludu”): Jego utwory były także drukowane na łamach „Nowin Tygodnia” (dodatku do „Nowin Rzeszowskich”) oraz „Widnokągu”⁴⁴. Sama twórczość wspomnia-

³⁸ *Świat w barwach tęczy*, [dr. Tuchów] 2001.

³⁹ Mieleckie Towarzystwo Literackie, *Hudy Katarzyna*. Pozyskano z <https://mtlmielec.blogspot.com/2019/03/hudy-katarzyna.html> (dostęp 08.07.2022).

⁴⁰ *Druga strona myśli*, Mielec 2019.

⁴¹ *Zagubione skrzydło*, Mielec 2020.

⁴² *Chleb posmarowany życiem*, Mielec 2021.

⁴³ Mieleckie Towarzystwo Literackie, *Hudy Katarzyna...*

⁴⁴ Instytut Książki, *Zmarł poeta Wiesław Kulikowski*. Pozyskano z <https://www.institutksiazki.pl/pl/aktualnosc,2,zmarl-poeta-wieslaw-kulikowski,6654.html> (dostęp 08.07.2022).

nego poety była naznaczona szczególną rozpoznawalnością. Odnaczała się sensualnością oddziałującą na poznanie tego, co wydawało się „niewidzialne i ponad-realne”. Sporo miejsca Wiesław Kulikowski poświęcił także antropologii, a także ontologii bytu ludzkiego, próbując odpowiedzieć na pytanie, czym jest dusza i jakie są ludzkie możliwości poznawcze⁴⁵. Owa „rozpoznawalność” może odnosić się do faktu, iż Wiesław Kulikowski w specyficzny sposób obrazuje poszczególne zagadnienia za pomocą wyszukanych metafor, środków poetyckich naznaczających osobliwy charakter twórczości tego poety. Świadczą o tym następujące jego tomiki poezji: *Blisko i najbliżej*, *Dawna rozmowa z igliwem*, *Drugie lato*, *Drugie lato i trzecie*, *Granice dla jaskótek*, *Imiona na drogach*, *Okruchy obrazu*, *Pora odjazdu muzyków*, *Przystanek dla kilku osób*, *Schody do winnicy*⁴⁶.

Wśród dostępnych informacji o poecie odnaleźć można wzmiankę o tym, iż należał on do kilku organizacji kulturalnych skupiających w latach 60. i 70. XX wieku początkujących twórców literatury polskiej⁴⁷. Ponadto opublikował swój pierwszy tomik poetycki, *Zbieranie szronu*, w 1967 roku w Wydawnictwie Lubelskim⁴⁸. Liczne zbiory poezji wydawał z pewnymi przerwami do 2021 roku – ostatni z nich to *Powrót do zburzonego domu w zamieci bżów*⁴⁹.

Umysł humanisty powinien charakteryzować się otwartością na różne typy działań badawczych, wychowawczych i pedagogicznych. Taką wrażliwość można przypisać mieleckiemu poecie **Zbigniewowi Michalskiemu**. Angażował się w tworzenie lokalnego środowiska literackiego, któremu przewodzi od 2017 roku jako prezes Mieleckiego Towarzystwa Literackiego⁵⁰. Jego debiut literacki przypada na rok 2004 (*Na pięciolinii życia*)⁵¹. W późniejszym okresie opublikował następujące tomiki: *Zakręty*; *Jeszcze*;

⁴⁵ M. Piętniewicz, *Na krawędzi niewidzialności* [w:] W. Kulikowski, *Biegnąca za mną pod wiatr*, Kraków 2018. Fragment w wersji elektronicznej: http://www.wydawnictwa.biblioteka.krakow.pl/wydawnictwa/wieslaw-kulikowski_biegnaca-za-mna-pod-wiatr/ (dostęp 08.07.2022).

⁴⁶ *Blisko i najbliżej*, Rzeszów 1997; *Dawna rozmowa z igliwem*, Rzeszów 1997; *Drugie lato*, Rzeszów 2015; *Drugie lato i trzecie*, Rzeszów 2016; *Granice dla jaskótek*, Kraków–Mielec 1997; *Imiona na drogach*, Rzeszów–Tarnów–Tuchów 1998; *Okruchy obrazu*, Rzeszów 1997; *Pora odjazdu muzyków*, Kraków–Mielec 1997; *Przystanek dla kilku osób*, Kraków–Tuchów 1995; *Schody do winnicy*, Rzeszów 1999.

⁴⁷ Instytut Książki, *Zmarł poeta Wiesław Kulikowski...*

⁴⁸ *Zbieranie szronu*, Lublin 1967.

⁴⁹ *Powrót do zburzonego domu w zamieci bżów*, Rzeszów 2021.

⁵⁰ Związek Literatów Polskich, Zbigniew Michalski. Pozyskano z <https://zlp.rzeszow.pl/michalski.htm> (dostęp 08.07.2022).

⁵¹ *Na pięciolinii życia*, Mielec 2004; wyd. II, popr. i uzupełn., Mielec 2009.

*Schody; Na przekór gwiazdom; Bilans bieli i czerni; Circulus vitiosus*⁵². Jego poezja charakteryzuje się głęboką siłą ekspresji połączoną wizualizacją doznań emocjonalnych, np. w odniesieniu do tematyki miłosnej⁵³. Nagrodzony prestiżowymi odznaczeniami za szeroko zakrojoną działalność kulturalną⁵⁴.

OLESNO (POWIAT DĄBROWSKI)

Mniej znane twórcze osobistości często nie zyskują powszechnego rozgłosu w środowisku ogólnokrajowym, jednak taki stan rzeczy nie przekłada się na rzeczywiste upodobania czytelników. Dzieje się tak w przypadku poezji **Anna Morawiec** – pochodzącej z Krakowa poetki, obecnie związanej z powiatem dąbrowskim, uczestniczki wielu konkursów poetyckich⁵⁵, zdobywczyni głównej nagrody w Konkursie Literackim Miasta Gdańska im. Bolesława Faca za debiutancki tomik poezji *Szarlotka, czyli co się robi, żeby nie robić tego, co powinno się robić*⁵⁶. We wspomnianej publikacji autorka podejmuje problematykę konieczności zdystansowania się względem świata doczesnego, codziennych trosk i zamierzeń⁵⁷. Poszczególne utwory traktują o sprawach istotnych z egzystencjalnego punktu widzenia, jednocześnie skłaniają do zadumy i refleksji właściwej dojrzałemu czytelnikowi⁵⁸.

Anna Morawiec nie jest jedyną poetką z powiatu dąbrowskiego. Również inne osoby podejmowały próby tworzenia poezji we wspomnianym regionie. Uwagę należy zwrócić na postać **Jadwigi Obnowskiej-Szkotak**, która aktywnie uczestniczyła w tworzeniu dorobku kulturalnego Olesna i okolic⁵⁹.

⁵² *Zakręty*, Mielec 2008; *Jeszcze*, Mielec 2009; *Schody*, Mielec 2010; *Na przekór gwiazdom*, Mielec 2016; *Bilans czerni i bieli*, Mielec 2018; *Circulus vitiosus*, Mielec 2019; *Schody*, wyd. II, popr. i uzupeł., Mielec 2021.

⁵³ Niewielki zbiór poezji Z. Michalskiego dostępny w internecie: *Wiersze*. Pozyskano z <https://miesiecznik-wobec.pl/wiersze-zbigniew-michalski/> (dostęp 08.07.2022). Oprócz tego proponuję lekturę wyżej wymienionych tomików poezji, z których korzystałem podczas przygotowywania niniejszego tekstu oraz *Na pięciolinii życia*, Mielec 2009.

⁵⁴ Związek Literatów Polskich, *Zbigniew Michalski...*

⁵⁵ Informacje biograficzne na temat poetki i dotyczące jej twórczości: *Poeci polscy.pl, Anna Morawiec*. Pozyskano z <https://poecipolscy.pl/poezja/prezentacja/anna-morawiec/> (dostęp 08.07.2022).

⁵⁶ *Szarlotka, czyli co się robi, żeby nie robić tego, co powinno się robić*, Gdańsk 2016.

⁵⁷ K. Nowosielski, [Recenzja w:] A. Morawiec, *Szarlotka, czyli co się robi, żeby nie robić tego, co powinno się robić*, Gdańsk 2016, s. [4 okł.].

⁵⁸ Utwory poetki dostępne w internecie: *Poeci polscy.pl, Anna Morawiec...*

⁵⁹ Twórczość autorki była wykorzystywana jako element programu lokalnych wydarzeń kulturalnych, także po śmierci poetki w 2015 roku: M. Dojka, *Dni regionalne 2017*, <http://zsp2.miasto.net.pl/?p=1202> (dostęp 08.07.2022).

Należy tutaj zaznaczyć, iż ogólnodostępne materiały nie dostarczają wielu wiadomości na temat biografii znakomitej poetki. Jak czytamy w *Strategii rozwoju Gminnej Biblioteki Publicznej w Oleśnie na lata 2016–2020*: „Zasłużoną pisarką i poetką jest zmarła w 2015 roku Jadwiga Obnowska-Szkotak z Olesna, autorka kilku wydanych publikacji zawierających opowiadania i wiersze”⁶⁰. Do najbardziej znanych tomików poezji Jadwigi Obnowskiej-Szkotak należą: *Słońce wśród mgieł* i *Ścieżki życia*⁶¹ dostępne w Gminnej Bibliotece Publicznej w Oleśnie.

PASIEKA OTFINOWSKA / ZALASOWA

Postacią związaną ze światem literatury w regionie Tarnowa jest **Irena Wanda Niedzielko**, pochodząca z Pasieki Otfinowskiej, obecnie związana z miejscowością Zalasowa koło Ryglic. Jest absolwentką IV Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie. Studiowała filologię rosyjską i filologię polską w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie (dzisiejszy Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), pracowała jako nauczycielka⁶². W jej twórczości powraca temat przyrody, obserwacja zmian zachodzących w naturze, a także refleksja nad sensem życia, znaczeniem rodziny i relacji międzyludzkich⁶³. Otrzymała wyróżnienie w konkursie literackim Małopolska Nagroda Poetycka „Źródło” w Tarnowie w 2018 roku⁶⁴. Ponadto w zasobach Internetu dostępne są inne wiersze poetki, m.in. te opublikowane w *Almanachu Pokonkursowym XXV Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Romualda III Mikroszewskiego pt. Ziemia Najbliższa (Walka, Samotność, Protest babci)*, za które otrzymała wyróżnienie-godło „To Ja”⁶⁵.

⁶⁰ *Strategia rozwoju Gminnej Biblioteki Publicznej w Oleśnie na lata 2016–2020*, Załącznik do Uchwały Nr X/95/2015 Rady Gminy Olesno z dn. 29 grudnia 2015 r., s. 14. Pozyskano z <https://bip.malopolska.pl/e,pobierz.html?id=1348721> (dostęp 29.07.2023).

⁶¹ *Słońce wśród mgieł*, Tuchów 2006; *Ścieżki życia*, Tuchów 2003.

⁶² Biblioteka Marcinkowice, *Pięć tomików wierszy od Ireny Niedzielko*. Pozyskano z <https://www.facebook.com/103730228003777/posts/230388282004637/> (dostęp 08.07.2022).

⁶³ Podstawą do sformułowania takich wniosków okazało się zgłębienie tomików poezji: *Przepis na złotą jesień*, Ryglice 2020; *Wszelkie wypadki*, Ryglice 2021.

⁶⁴ *Małopolska Nagroda Poetycka „Źródło” – edycja druga*. Pozyskano z <https://csm.tarnow.pl/wydarzenie/160,malopolska-nagrada-zrodlo> (dostęp 6.09.2023)

⁶⁵ *Almanach Pokonkursowy XXV Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Romualda III Mikroszewskiego ph. „Ziemia Najbliższa”*, Łosice 2020, s. 22–23. Pozyskano z <https://biblosice.files.wordpress.com/2021/01/2020-almanach-pokonkursowy-2020.pdf> (dostęp 08.07.2022).

RADŁÓW

Młode pokolenie twórców literackich z okolic Tarnowa reprezentuje **Klaudia Leśniowska** urodzona 25 czerwca 1989 roku, pochodząca z Radłowa. Jest absolwentką pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz terapii pedagogicznej w Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie. Swoją twórczość publikowała początkowo w lokalnym czasopiśmie „Radło”, uczestniczyła w spotkaniach grupy związanej z magazynem literackim „Aspiracje”. Poezję prezentowała w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie⁶⁶. Teksty poetki charakteryzują się swobodą subtelnością, wdziękiem, ekspresywnością, a także barwnością zastosowanych środków poetyckich – widoczne jest to w wierszach zawartych w tomiku poezji *Pisane emocjami*⁶⁷. Warto wspomnieć, iż Klaudia Leśniowska jest ponadto autorką powieści obyczajowej pt. *W malinach*⁶⁸.

Zasadne wydaje się pochylenie nad postaciami, których nazwiska wpisują się w lokalny koloryt kulturowy. Jedną z nich jest **Magdalena Kapera-Patuła**, która zapisuje poetyckie perspektywy istnienia w wielobarwnych konstatacjach słownych. Świadczy o tym jej reprezentatywny tomik poetycki *Ograniczona*⁶⁹, jego promocja odbyła się 15 lutego 2019 roku w siedzibie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Radłowie⁷⁰. Warto zapoznać się z utworami poetki, w których odnaleźć można odniesienia do przemyśleń egzystencjalnych, doszukując się w nich różnych sensów i kontekstów.

Lokalne dziedzictwo kulturalne stanowi punkt odniesienia dla twórców literackich, których refleksje poetyckie wnoszą istotny wkład w regionalny folklor, tradycję i rozwój kultury. Lektura utworów pisarzy związanych z regionem nie tylko przybliży, lecz także uwrażliwia uważnego odbiorcę na potrzebę pielęgnowania tradycji oraz pamięci o Małych Ojczyznach w środowiskach bliższych i dalszych. Myśl ta odnosi się do **Agnieszki Seremet**, radłowskiej poetki inicjującej różnorodne działania propagujące szeroko rozumianą kulturę. Autorka afirmuje życie, z kart jej poetyckich tekstów emanuje witalność, wewnętrzna siła. To ponadto refleksja nad istotą człowieka, jego sposobem „bycia” w czasie i przestrzeni, w różnych okolicznościach. Pojawiają się tutaj rozważania poświęcone naturze człowieczeństwa z adekwatnym ich obrazowaniem w sytuacji poetyckiej wybranych utworów.

⁶⁶ Informacje biograficzne dot. Klaudii Leśniowskiej: *Pisane emocjami*. Pozyskano z <https://www.taniaksiazka.pl/pisane-emocjami-klaudia-lesniowska-p-1346804.html> (dostęp 08.07.2022).

⁶⁷ *Pisane emocjami*, Brzezia Łąka 2020.

⁶⁸ *W malinach*, Brzezia Łąka 2021.

⁶⁹ *Ograniczona*, Radłów–Tarnów 2019.

⁷⁰ *Debiutancki tomik poezji „Ograniczona”*. Pozyskano z <https://www.gminaradlow.pl/debiutancki-tomik-poezji-pt-ograniczona,art-1617> (dostęp 09.07.2022).

Zauważalna jest znacząca funkcja fonetycznych środków wyrazu, nadająca synestetycznego charakteru jej poezji⁷¹. Poetka ponadto pełniła funkcję opiekuna Miejskiego Klubu Młodych Pasjonatów Książki w Radłowie⁷².

SKRZYSZÓW

Różne doświadczenia życiowe determinują potrzebę utrwalenia ich w poetyckiej formie. Z pewnością taki zamiar zrodził się u poetki **Elżbiety Stepskiej-Kot** ze Skrzyszowa sąsiadującego z Tarnowem. Jako dziecko przebywała w Tarnopolu, później zaś, w wyniku zesłania w głąb ZSRR, trafiła wraz z matką na obszary dzisiejszego Kazachstanu. Ojciec w tym czasie został osadzony w więzieniu w Ostaszkowie. Egzystencja w bardzo trudnych warunkach, jak również oddzielenie od matki (w pewnym momencie trafiła do przytułku dla dzieci), utkwilo głęboko w pamięci pisarki. Po zakończeniu II wojny światowej powróciła w rodzinne strony, pracowała jako sekretarka, nauczycielka, została dyrektorką szkoły. Po wielu dekadach, które minęły od tych traumatycznych przeżyć, postanowiła opisać dramat własnych doświadczeń wojennych, co też uczyniła wykorzystując moc słowa zawartą w poezji⁷³. Wydała w związku z tym kilka tomików wierszy, m.in.: *Ballada syberyjska. Skarga dziecięcia; Moja myśl*⁷⁴.

SZCZEPANOWICE

Wiele miejscowości położonych nad Dunajcem to są ważne punkty na lokalnej mapie kultury, które inspirują umysły i serca osób z nich pochodzących. W niewielkiej wsi położonej niedaleko Tarnowa w 1943 roku na świat przyszedł znany i ceniony poeta, tłumacz, edytor, eseista, dziennikarz – **Kazimierz Burnat**. Obecnie mieszka we Wrocławiu, gdzie ukończył studia prawnicze oraz organizację, zarządzanie i handel zagraniczny. Burnat to także działacz społeczny, inicjator aktywności harcerstwa wrocławskiego, spadochroniarz, człowiek zatroskany o krzewienie pamięci o bohaterach narodowych⁷⁵, a jednocześnie autor wielu tomików poetyckich,

⁷¹ K. Baran, *Salonik literacki*. Pozyskano z <https://www.biblioteka-radlow.pl/salonik-literacki/> (dostęp 09.07.2022).

⁷² Tamże, *Biesiada literacka z Małgorzatą Strzałkowską*, „Radło. Kwartalnik Informacyjny Ziemi Radłowskiej”, 2017, nr 2, s. 21.

⁷³ S. Czaplinski, *Elżbieta Stepska-Kot – koszmar dzieciństwa*. Pozyskano z <https://www.sebastianczaplinski.pl/aktualnosci/elzbieta-stepska-kot-koszmar-dziecinstwa/> (dostęp 16.10.2023).

⁷⁴ *Ballada syberyjska. Skarga dziecięcia*, Skrzyszów 1996; wyd. II poszerz., Tarnów 2003; *Moja myśl*, Skrzyszów 2008.

⁷⁵ S. Koprowski, *Kazimierz Burnat*, <http://do-zlp.pl/?p=14> (dostęp 09.08.2022).

m.in. *W kolejce po*; *Cichnące*; *Przenikanie*; *Podniebienie niebios*; *Sycenie nieznanym*⁷⁶ itd. Jego poezja traktuje m.in. o sprawach egzystencjalnych, a także o problemach codzienności⁷⁷. Wiążą się one z dostrzeganiem przez poetę wybranych zjawisk społecznych, które podważają postulowane przez poetę wartości takie, jak m.in. wolność, uczciwość i sprawiedliwość. Burnat jest laureatem kilku prestiżowych nagród literackich.

TARNÓW

Wśród wielu osób związanych z Tarnowem odnaleźć możemy nazwiska, które nie pojawiają się zbyt często w opracowaniach, tudzież w lokalnej przestrzeni medialnej. Jedną z nich jest postać **Ryszarda Lisa** – dziennikarza, nauczyciela, a przede wszystkim – poety. Urodził się on w 1939 roku w Tarnowie, przez lata pracował w tarnowskim „Szczepaniku” (obecnie Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. Jana Szczepanika). Jest absolwentem Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie oraz podyplomowego Studium Dziennikarskiego na Uniwersytecie Warszawskim. Przez wiele lat był członkiem Polskiej Agencji Prasowej, współpracował z tarnowskimi mediami, należał do Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratowniczego w Tarnowie⁷⁸. Swój debiut miał na łamach „Zeszytów Tarnowskich”, zaś pierwszy zbiór poezji zatytułował *Urok Tarnowa*⁷⁹. W twórczości poetyckiej koncentruje się na podziwianiu Małej Ojczyzny, jaką stanowi dla niego Tarnów.

Poeci związani z Tarnowem to nie tylko reprezentanci pokolenia przedwojennego, ale także młodsza generacja literatów, którzy pragną wyrazić piórem swoje przekonania, myśli i emocje. W niniejszym zestawieniu nie można pominąć tarnowianina **Dariusza Marcinka**, urodzonego w 1977 roku absolwenta polonistyki⁸⁰. Twórczość poetycką łączy z fotografowaniem oraz muzyką, jednak to pisanie poezji okazuje się jego główną pasją. Katarzyna Cetera na łamach „Tarnowskiego Kuriera Kulturalnego” pisała: „Dariusz Marcinek jest Poetą nie tylko w takim sensie, że pisze wiersze. On żyje

⁷⁶ *W kolejce po*, Bydgoszcz 1995; *Cichnące*, Wrocław 2003; *Przenikanie*, Wrocław 2006; *Podniebienie niebios*, Wrocław 2012; wyd. 2, Wrocław 2017; *Sycenie nieznanym*, Wrocław 2016.

⁷⁷ Dodatkowe informacje biograficzne o poecie, jego twórczości, przykłady wierszy zob. *Czytelnia / Kazimierz Burnat*, „Nowy Napis. Liryka, epika, dramat. Kwartalnik kulturalny”. Pozyskano z <https://nowynapis.eu/autor/kazimierz-burnat> (dostęp 09.07.2022).

⁷⁸ *Ryszard Lis – wieczór autorski*. Pozyskano z <http://www.kultura.tarnow.pl/wydarzenie/ryszard-lis-wieczor-autorski/> (dostęp 09.07.2022).

⁷⁹ *Urok Tarnowa*, Tarnów 2006; wyd. 2 popr. i poszerz. Tarnów 2014.

⁸⁰ *Dariusz Marcinek: „Oddaleni”*. Pozyskano z <https://www.biblioteka.tarnow.pl/ogloszenia/dariusz-marcinek-oddaleni> (dostęp 10.07.2022).

poezją, oddycha nią, myśli. Nie bywa poetą, ale poetą jest. Ta jego specyficzna wizja świata, człowieka i przyrody widoczna jest w każdym napisanym wypowiedzianym słowie, w każdym dźwięku, który usłyszymy. Jest Poetą, który gra na strunach naszych emocji poruszając je palcami swoich przeżyć i doświadczeń. I tym muśnięciem chyba dotyka Istoty⁸¹.

Niekiedy twórcy literaccy pochodzący z większych ośrodków miejskich niż Tarnów, postanawiają związać swoją karierę zawodową właśnie z tym miastem. Uczynił tak znany polski poeta **Leszek Maruta**, pochodzący z Krakowa, z rodziny o głębokich tradycjach patriotycznych. Początkowo zajmował się działalnością publicystyczną („Głos Nowej Huty”). Był sekretarzem w lokalnych czasopismach krakowskich („Wektor” (dwutygodnik AGH); „Gazeta Krakowska”; „Kolejarz”). Swoje życie zawodowe związał z Tarnowem, gdzie m.in. pracował jako dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Kultury (1975–1977)⁸². Tworzył w różnych gatunkach literackich, m.in. opowiadania satyryczne, humoreski, felietony. Na poezję Leszka Maruty składały się głównie fraszki i wiersze poświęcone obyczajowości, realiom otaczającej rzeczywistości⁸³. Twórczość poetycka nie stanowiła zatem jego głównej dziedziny twórczej, lecz cieszyła się sporym uznaniem wśród czytelników. Polska Bibliografia Literacka odnotowuje wybrane tytuły wierszy Leszka Maruty: *Ciągła walka*; *Fraszki* (zbiór utworów poetyckich); *Fraszki watażki*; *Krakowska reklama*; *Kraków starożytny*; *Miniona dekada*; *Strategia dla Polski*. Opublikowano je na łamach „Magdaleny Literackiej”⁸⁴. Jest ponadto autorem tomiku poezji pt. *Krakowski żart – centa wart. Fraszki-krakuski i wiersze satyryczne*⁸⁵ oraz wspomnianego cyklu utworów wierszowanych *Ogniem i skeczem*, w którym można odnaleźć tzw. „fraszki krakowskie”⁸⁶.

Artyści to niejednokrotnie osoby o wszechstronnych zainteresowaniach, z których wynikają twórcze postawy przejawiające się w różnych dziełach. W Tarnowie potwierdzeniem tego okazuje się postać **Marii Kwater**,

⁸¹ K. Cetera, *Tarnów i okolice. Poezja snu, rzeki i wierzby. Poetyckie oddalenia Dariusza Marcinka*, „Tarnowski Kurier Kulturalny”. Pozyskano z <http://www.tarnowskikurierkulturalny.pl/literatura/tarnow-i-okolice-poezja-snu-rzeki-i-wierzby/> (dostęp 27.07.2023).

⁸² (L), *Zmarł Leszek Maruta*. Pozyskano z <https://dziennikpolski24.pl/zmarl-leszek-maruta/ar/2291970> (dostęp 10.07.2022)

⁸³ Uwadze czytelników polecam zbiór utworów poety: *Ogniem i skeczem. Fraszki lekko kpiące z „Krakowa 2000”*, Kraków 1999.

⁸⁴ *Maruta Leszek*, „Polska Bibliografia Literacka”. Pozyskano z https://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/index.php?s=d_biezacy&f=zapisy&p_autorid=11027 (dostęp 18.07.2023).

⁸⁵ *Krakowski żart – centa wart. Fraszki-krakuski i wiersze satyryczne*, Kraków 1994.

⁸⁶ *Fraszki o Krakowie*, „Vis a Vis”, 2019, nr 4, s. 18–19. Pozyskano z <http://zvis.pl/wp-content/uploads/2019/04/Kwiecie%C5%84-2019-6-k.-wer.-14-do-czyt.pdf> (dostęp 10.07.2022).

poetki udzielającej się społecznie m.in. w tarnowskich szkołach, członkini Tarnowskiej Grupy Autorów przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Tarnowie, a ponadto inicjatorki licznych działań kulturalnych w Tarnowie i regionie. Niegdyś przynależała do Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury w Tarnowie. Jej utwory były przeznaczone do wystawiania na scenie, gdyż powstawały z myślą o grupach teatralnych⁸⁷. Poruszała problematykę życiową, moralną, a także kwestię doświadczeń religijnych, tworząc w konwencji subtelnej sensualności połączonej z głęboką waloryzacją emocjonalną⁸⁸. Wydała kilka tomików poezji, w tym m.in. *Zamknięte w pułapce czasu* i *Wejść do moich snów*⁸⁹.

Pisać poezję można niezależnie od wieku, często jednak wraz z przeżyтыми latami i bogactwem doświadczeń, wzrasta wrażliwość na niuanse w postrzeganiu rzeczywistości, co kształtuje tzw. mądrość życiową i ma niebagatelne znaczenie dla twórczości poetyckiej. Swoją pasją do wyrażania siebie w interesujących, a zarazem bardzo barwnych konstrukcjach słownych dzieli się, związana z Tarnowem, **Janina Piwowarczyk**, poetka, członkini Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie. W swojej twórczości ukazuje ona oblicze człowieka wrażliwego, odczuwającego zmiany zachodzące w otaczającej go rzeczywistości, który zachowuje postawę otwartą wobec świata i ludzi. Uzewnętrznia swoisty sentymentalizm, zaś liczne asocjacje obrazuje za pomocą przedstawiania widoku przyrody będącej źródłem inspiracji do przemyśleń twórczych⁹⁰. Ponadto poetka współtworzyła antologię tekstów stanowiącą projekt Klubu Niezależnych Poetów pt. *W beczasie poezji*⁹¹.

Poezję niejednokrotnie tworzą naukowcy, uczeni wielkiego formatu, pozostający najlepszymi profesjonalistami w swych dziedzinach badawczych, łączonych bardzo umiejętnie z myślą twórczą. Wśród wybitnych postaci środowiska Akademii Tarnowskiej (dawnej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie i Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie), wymienić można **Aleksandra Wilkonía** (1935–2022), jednego z najznakomitszych polskich językoznawców, sławistów i nauczycieli akademickich, a także

⁸⁷ Wydział Komunikacji Społecznej, *Poezja tarnowianki*. Pozyskano z <https://tarnow.pl/Dla-mieszkancow/Aktualnosci/Kultura/Poezja-tarnowianki> (dostęp 10.07.2022).

⁸⁸ R. Zaprzka, *Wiersze „Zamknięte w pułapce czasu”, „Tarnowski Kurier Kulturalny”* (archiwum), http://archiwum2008-2014.tarnowskikurierkulturalny.pl/wiersze_zamkniete.htm (dostęp 10.07.2022).

⁸⁹ Zob. *Pejzaże od wiosny*, Tarnów 2014; *Sny malowane*, Tarnów 2016; *Zamknięte w pułapce czasu... Wiersze wybrane*, Tarnów 2012; *Wejść do moich snów*, Tarnów 2021.

⁹⁰ Wybór wierszy Janiny Piwowarczyk jest dostępny na stronie internetowej Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie: *Poezja Słuchaczy*. Pozyskano z <https://utw.pwsztar.edu.pl/wydarzenia-kulturalne/poezja-sluchaczy/> (dostęp 20.07.2023).

⁹¹ *W beczasie poezji*, oprac. K. Wajda, Koszalin 2021.

malarza i poetę, profesora wielu zagranicznych uczelni, związanego również z Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, uniwersytetem w Nancy, uniwersytetem w Sorbonie, Uniwersytetem Università degli Studi di Napoli „L’Orientale” (Neapol). W październiku 2007 roku rozpoczął pracę w ówczesnej Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnowie⁹². Był autorem wielu wierszy, których tematyka obejmowała przemyślenia egzystencjalne, często także odnoszące się do życia rodzinnego, do znajomych i przyjaciół. Poeta ten poruszał problematykę refleksji historycznej, ze szczególnym uwzględnieniem losów człowieka w kontekście biegu dziejów⁹³. Aleksander Wilkoń czuł sentyment do Tarnowa (ze względów osobistych i zawodowych), często porównując malownicze zaułki miasta do poznanych włoskich miejscowości i ich architektury. Poezja ta zawiera w sobie myśl refleksyjną połączoną z niebanalnym operowaniem metaforą. Stanowi także przykład kunsztu pisarskiego Aleksandra Wilkonia – autora o wszechstronnej wiedzy i wielu uzdolnieniach.

TUCHÓW I OKOLICE

Janina Halagarda, pochodząca z Jodłówki Tuchowskiej, absolwentka Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, poetka, nauczycielka, pedagog, członek Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Towarzystwa Miłośników Tuchowa. Pracowała w okolicznych szkołach, była aktywnie zaangażowana w życie społeczne gminy Tuchów, zainteresowana sprawami swojej miejscowości – pobliskiej Zabłędzy. Tworzyła poezję poświęconą osobistym przeżyciom, doświadczeniom, przyrodzie, a także swojej Małej Ojczyźnie⁹⁴. Wydała trzy tomiki poezji: *Koszyczek Mańki*; *Zimowe całusy* oraz *Jeden uśmiech, jedna łąka*⁹⁵. Ponadto publikowała poezję w „Kurierze Tuchowskim”⁹⁶. Pisała wiersze dla dzieci, fraszki, wiersze liryczne, eseje

⁹² K. Choińska, M. Pachowicz, *Językoznawca, filolog, naukowiec, artysta...* [w:] *Język nam дано jako дар nieба. Wybór pism Profesora Aleksandra Wilkonia przygotowany z okazji jubileuszu 60-lecia pracy naukowo-dydaktycznej Profesora*, red. tychże, Tarnów 2018, s. 11.

⁹³ Przykładowe wiersze Profesora Aleksandra Wilkonia odnaleźć można w wydanym tomiku poezji (*Jest to zarys zaledwie. Wiersze*, Katowice 1999), a ponadto m.in. w czasopiśmie „SOSNArt – Sosnowiecki Magazyn Kulturalny” (bezpłatny dodatek do „Kuriera Miejskiego”), 2008, nr 1, s. 2. Pozyskano z: http://sbc.org.pl/Content/124827/SOSNArt_2008_R000_001.pdf (dostęp 10.07.2022).

⁹⁴ Towarzystwo Miłośników Tuchowa, *Janina Halagarda. Pozyskano z <https://www.tmt-tuchow.pl/janina-halagarda/>* (dostęp 10.07.2022).

⁹⁵ *Koszyczek Mańki*, Tuchów 2015; *Zimowe całusy*, Tuchów 2017; *Jeden uśmiech, jedna łąka*, Tuchów 2019.

⁹⁶ „Kurier Tuchowski”, 2015, nr 11, s. 22; 2016, nr 6, s. 30; nr 7, s. 19; nr 8, s. 12; 2017, nr 12, s. 20; 2018, nr 11, s. 15 itd.

i felietony⁹⁷. W utworach jej autorstwa wyraźnie dostrzegalne jest także duże znaczenie kultu maryjnego. Janina Halagarda odeszła w grudniu 2020 roku.

Poezję tworzą również osoby duchowne, które wplatają w rozważania poetyckie swoistą kontemplację usytuowaną w dyskursie religijno-filozoficznym. Dzieła takiego podjął się tuchowski redemptorysta o. **Stanisław Podgórski** urodzony 31 października 1920 roku w Tarnowie. Wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego Redemptorystów w Tuchowie kształcił się w Warszawie i Rzymie, pełnił także funkcję rektora WSD w Tuchowie. Zmarł 14 grudnia 2019 roku w wieku 99 lat w tuchowskim klasztorze⁹⁸. Był człowiekiem o wszechstronnych zainteresowaniach, co wyrażał w swojej poezji poświęconej Bogu, a szczególnie religijnemu wymiarowi życia człowieka i kwestiom eschatologicznym. Na jego twórczość składają się dwa tomiki poezji: *Zamykając drzwi... Wiersze wybrane* oraz *Pan moją pieśnią i mocą*⁹⁹. Poetycka twórczość Stanisława Podgórskiego może stać się interesującą lekturą religijną.

WOLA RADŁOWSKA

Niektóre osoby publikujące swoje utwory literackie posługując się różnymi formami literackimi, wypowiadając się na zróżnicowane tematy chcą pozostawić po sobie świadectwo prawdy historycznej. Naocznym świadkiem oraz uczestnikiem ważnych momentów w historii Polski był związany z Wolą Radłowską poeta – **Tadeusz Kryzia**. Dawny żołnierz podziemia antykomunistycznego, zmarł w roku 2005, dożywszy 82 lat¹⁰⁰. Rodzina przekazała twórczość autora Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Radłowie¹⁰¹. Poezja Tadeusza Kryzi stanowi ważny artefakt – zapis myśli uczestnika prześladowań komunistycznych. Poeta daje w niej wyraz niepewności jutra, a także dzieli się swoimi przeżyciami. Wybrane wiersze Tadeusza Kryzi zebrano w tomiku poezji pt. *Po jakież to лихо ja tu przybyłem*¹⁰².

⁹⁷ Halagarda Janina, „Pisarze.pl. e-Dwutygodnik Literacko-Artystyczny”. Pozyskano z <https://pisarze.pl/2017/10/28/halagarda-janina/> (dostęp 10.07.2022).

⁹⁸ Zmarł o. Stanisław Podgórski. Pozyskano z <https://www.redemptor.pl/zmarl-o-stanislaw-podgorski-cssr/> (dostęp 10.07.2022).

⁹⁹ *Zamykając drzwi... Wiersze wybrane*, Kraków 1999; *Pan moją pieśnią i mocą*, Kraków 2006.

¹⁰⁰ *Wiersze Tadeusza Kryzi*, <http://tarnowskieinfo.pl/news/16278,wiersze-tadeusza-kryzi.html> (dostęp 10.07.2022).

¹⁰¹ *Wiersze*. Pozyskano z https://www.gminaradlow.pl/pro_radlow/zasoby/files/news/2020/wiersze-tadeusza-kryzi-2.pdf (dostęp 10.07.2022).

¹⁰² *Po jakież to лихо ja tu przybyłem. Wiersze*, Wola Radłowska–Wola Rzędzińska 2017. Wersja elektroniczna: http://obliczadialogu.pl/2017na18/strony/zspwr/files/Wiersze_Tadeusz_Kryzia.pdf (dostęp 10.07.2022).

ZALIPIE / DĄBROWA TARNOWSKA

Częstym celem wycieczek do Tarnowa i po jego okolicach jest Zagroda Felicji Curyłowej w Zaliptu i Dom Malarek. Z miejscem tym związana jest postać **Marii Kozackowej**, poetki, która przysłała na świat w „malowanej wsi” 28 stycznia 1910 roku. Tam też dorastała, pomagając rodzinie w prowadzeniu gospodarstwa. Talent literacki uzewnętrzniał się u dorastającej Marii już w czasie pierwszej wojny światowej, kiedy straciła na froncie ojca, co stanowiło traumę poetki z tamtego okresu. Edukację ukończyła z bardzo dobrymi wynikami, jednocześnie pisząc wiersze – niektóre z jej utworów opublikowano na łamach „Młodej Polski”, dodatku do krakowskiego „Przewodnika Kółek Rolniczych”. W okresie międzywojennym prowadziła agencję pocztową w położonej nieopodal Tarnowa Porębie Radlnej. W 1935 roku, po wyjściu za mąż za dąbrowianina Józefa Kozackę, aktywnie angażowała się w lokalne życie społeczne (dzisiejszy powiat dąbrowski), zaś w okresie II wojny światowej prowadziła wraz z mężem działalność konspiracyjną, uczestnicząc w ruchu oporu. Po zakończeniu konfliktu zbrojnego nadal wykazywała zainteresowanie podejmowaniem inicjatyw społecznych na rzecz najuboższych oraz rozwoju Dąbrowy Tarnowskiej i okolic. Zmarła 30 kwietnia 1982 roku w Dąbrowie Tarnowskiej¹⁰³. W swojej poezji skupiała się na tematach związanych z obyczajowością, poruszała problematykę historyczną oraz społeczną (szczególnie z życia wsi). Jej twórczość zebrano w wielu tomikach poetyckich, m.in. *Boso po rosie; Kwiaty na śniegu; Skarby mej ziemi*¹⁰⁴.

ŻABNO

Jednym z głosicieli idei humanistycznych, będący jednocześnie poliglotą, teologiem, historykiem sztuki, naukowcem oraz poetą był ksiądz **Janusz Pasierb**. Szczegółowe informacje biograficzne odnaleźć można w wielu źródłach, jednak na potrzeby niniejszej publikacji najważniejsze pozostaje określenie związków ks. Pasierba z Żabnem i okolicami. W Żabnie spędził swoje dzieciństwo podczas okupacji, w późniejszym okresie życia powracał z sentymentem w to miejsce, gdzie został zapamiętany przez wielu miejscowych ludzi jako człowiek otwarty na głos serca bliźnich. Formą upamiętnienia

¹⁰³ Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozackowej w Dąbrowie Tarnowskiej, *Maria Kozackowa*. Pozyskano z <http://www.mbp.dt.pl/?q=content/maria-kozackowa> (dostęp 10.07.2022).

¹⁰⁴ *Boso po rosie*, Warszawa 1974; *Kwiaty na śniegu*, Warszawa 1980; *Skarby mej ziemi*, Dąbrowa Tarnowska 1992; *Wszystko co dobre we mnie*, Warszawa 2000; *Z iskiarki zorzę twórz*, Dąbrowa Tarnowska 2009.

stało się nadanie jego imienia szkole znajdującej się w Żabnie¹⁰⁵. Nie można zapomnieć o poezji, która stanowiła spiżowy pomnik tego wybitnego pisarza, bowiem twórczość księdza Janusza Pasierba ukierunkowuje na transcendencję, ku Bogu. Co więcej, poezja tego wielkiego humanisty drugiej połowy XX wieku doczekała się licznych publikacji, zaś wśród nich na uwagę zasługują szczególnie takie tytuły jak: *Kategoria przestrzeni*, *Blask cienia*; *Wiersze zebrane*¹⁰⁶.

Z Żabnem związana jest również **Anna Augustyńska**, nauczycielka w przedszkolu. Od lat dziecięcych inspirowała ją poezja i śpiew, starając się łączyć obydwie pasje, brała udział w licznych konkursach kulturalnych. Później była aktywnie zaangażowana w działalność kulturalną Gminnego Centrum Kultury i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Żabnie¹⁰⁷. W 2010 roku wydała tomik poezji – *Pod osłoną nocy*¹⁰⁸, który traktuje o sprawach życiowych, doświadczeniach, pasji, nie brak w nim też humoru. Z kolei w jej wierszach *Z szuflady*¹⁰⁹ można znaleźć niebanalne, intrygujące spojrzenie na otaczający świat i ludzi¹¹⁰.

PODSUMOWANIE

Tożsamość poety i poezji nie musi zyskiwać szerokiego rozgłosu oraz wielkiej popularności, uznania w szerszej społeczności. Kształtowanie się lokalnego, tj. skupionego w okolicach Tarnowa i wybranych miejscowościach podkarpackich, życia kulturalnego nie świadczy zatem o tym, że dorobek literacki miejscowych twórców poezji nie może konkurować z powszechnie przyjętymi i uznawanymi kanonami lekturowymi w wymiarze ogólnopolskim. Zgłębienie treści poszczególnych zbiorów poezji i biografii ich autorów okazuje się więc szansą na nobilitację statusu poety, który niekoniecznie pozostaje personą znaną w większym środowisku, co wcale nie powinno

¹⁰⁵ G. Brożek, *Czytajcie Pasierba*. Pozyskano z <https://tarnow.gosc.pl/doc/5929431>. *Czytajcie-Pasierba* (dostęp 10.07.2022).

¹⁰⁶ *Kategoria przestrzeni*, Warszawa 1978; *Blask cienia. Wiersze wybrane*, Lublin 2016; *Wiersze zebrane*, red. M. Wilczek, E. Wiorco, T. Tomasik, T. 1–4, Pelplin, 2021; podczas przygotowywania niniejszej pracy wykorzystałem ponadto: *Wiersze wybrane*, wyb. i oprac. J. Sochoń, Warszawa 1988; *Haiku żarnowieckie*, Pelplin 2003; *Koziorożec*, Pelplin 2007; *Doświadczenie ziemi*, Pelplin 2010.

¹⁰⁷ Redakcja, *Poezja i malarstwo w żabnieńskiej bibliotece*. Pozyskano z <https://zabno.pl/pl/00070,news,01668,aktualnosci> (dostęp 10.07.2022).

¹⁰⁸ *Pod osłoną nocy*, [brak miejsca wyd. 2010].

¹⁰⁹ *Z szuflady*, [brak miejsca wyd.] 2018.

¹¹⁰ Parafia Ducha Świętego w Żabnie, *Spotkanie autorskie z Anną Augustyńską*. Pozyskano z <https://zabno.diecezja.tarnow.pl/index.php/strona-startowa-mainmenu-1/archiwum-wiadomosci/5817-spotkanie-autorskie-z-anna-augustyńska> (dostęp 10.07.2022).

być traktowane jako kryterium różnicujące i klasyfikujące poetów według skali ich społecznej rozpoznawalności. Rys unikalnej tożsamości – w wymiarze lokalnym – dodaje mu osobista wrażliwość, poczucie poetyckiej estetyki i stopień wyrafinowania pióra. Niezależnie od przekonań, światopoglądu, piastowanej funkcji społecznej, wykształcenia lub zawodu – poeta to człowiek świadomy wartości słowa. Podany we wstępie cytat, sparafrazowany tutaj, a zaczerpnięty z twórczości Tadeusza Różewicza: poetą jest każdy, kto pisze wiersze – należy jednak uzupełnić o słowo „świadomie”. Świadome kreowanie sytuacji poetyckiej urzeczywistnia wgląd w różne obszary życia, szczególnie w kontekście małych ojczyzn poszczególnych twórców literackich. Zestawienie, a także późniejsza lektura, czynią literacką refleksję podróżą po wspomnianych małych ojczyznach, gdzie uważny czytelnik dostrzeże indywidualny wymiar postrzegania rzeczywistości przez literatów. Indywidualny – w odniesieniu do jednostkowego wykorzystania mocy kreatywnej poezji, wspólnotowy zaś – w nawiązaniu do kulturotwórczej misji pisarzy.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA PODMIOTOWA

- M. Andruk, *To nie jest czas dla poetów*, Dębica, Wydawnictwo Chawendydk, 2019
- Antologia poetów Ziemi Brzeskiej. Ocalić od zapomnienia*, Brzesko, Brzeska Oficyna Wydawnicza, 2012
- A. Augustyńska, *Pod osłoną nocy*, [brak miejsca wyd., brak wyd., 2010]
- A. Augustyńska, *Z szuflady*, [brak miejsca wyd., brak wyd.], 2018
- H. Biernat, *Gdzieś na ziemi. Poezja religijna*, Brzesko, Parafia Rzymskokatolicka św. Jakuba, 2004
- H. Biernat, *Kwiat paproci*, Brzesko, Miejski Ośrodek Kultury, 2000
- H. Biernat, *Malowanki. Poezja*, Brzesko, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, 1985
- H. Biernat, *Medytacje*, Brzesko, Klub Seniora przy Parafii Maryi Matki Kościoła i św. Jakuba, 2012
- H. Biernat, *Migawki*, Brzesko, Klub Seniora przy Parafii p.w. św. Jakuba Apostoła i NMP Matki Kościoła, 2005
- H. Biernat, *Patrząc w gwiazdy*, Kraków, Krakowski Klub Artystyczno-Literacki, 1996
- H. Biernat, *Rozmaitości*, [brak miejsca wyd.], Barbara Biernat-Rychlicka, Stanisław Biernat, 2009
- H. Biernat, *Wierszyki jakich jeszcze nie było*, Niedźwiedza, Regionalne Towarzystwo Miłośników Kultury Ludowej w Niedźwiedzy, 2007
- K. Burnat, *Cichnące*, Wrocław, Wydawnictwo „Atut”, 2003
- K. Burnat, *Podniebienie niebios*, Wrocław, Wydawnictwo Eurosystem, 2012

- K. Burnat, *Podniebienie niebios*, wyd. 2, Wrocław, Wydawnictwo Eurosystem, 2017
- K. Burnat, *Przenikanie*, Wrocław, Wydawnictwo Literacko-Edukacyjne Artis, 2006
- K. Burnat, *Sycenie nieznanym*, Wrocław, Wydawnictwo Eurosystem, 2016
- K. Burnat, *W kolejce po*, Wrocław, Wydawnictwo „Magrasen” (nakł. autora), Bydgoszcz 1995
- D. Dzierwa, *Świat mojego Boga*, Brzesko, Printgraph, 2010
- J. Gronkiewicz, *Bieszczady na gitarę i cztery pory roku*, Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, 2017
- J. Gronkiewicz, *Moja droga*, Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, 2016
- J. Gronkiewicz, *Pośród skałek*, Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, 2008
- J. Gronkiewicz, *Recepty miłosne*, Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020
- J. Halagarda, *Jeden uśmiech, jedna tza*, Tuchów, Poligrafia Redemptorystów, 2019
- J. Halagarda, *Koszyczek Mańki*, Tuchów, Dom Kultury, 2015
- J. Halagarda, *Zimowe calusy*, Tuchów, Dom Kultury, 2017
- K. Hudy, *Chleb posmarowany życiem*, Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, 2021
- K. Hudy, *Druą strona myśli*, Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, 2019
- M. Kapera-Patula, *Ograniczona*, Radłów–Tarnów, Zakład Usług Poligraficzno-Wydawniczych „Skrypt”, 2019
- M. Kozaczkowa, *Boso po rosie*, Warszawa, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1974
- M. Kozaczkowa, *Kwiaty na śniegu*, Warszawa, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1980
- M. Kozaczkowa, *Skarby mej ziemi*, Dąbrowa Tarnowska, Dąbrowski Dom Kultury, 1992
- M. Kozaczkowa, *Wszystko co dobre we mnie*, Warszawa, Oficyna Wydawnicza Euromark, 2000
- M. Kozaczkowa, *Z isierki zorzę twórz*, Dąbrowa Tarnowska, Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozaczkowej, 2009
- T. Kryzia, *Po jakież to лихо ja tu przybyłem. Wiersze*, Wola Radłowska–Wola Rzędzińska, FH Witospol, 2017
- W. Kulikowski, *Blisko i najbliżej*, Rzeszów, Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, 1997
- W. Kulikowski, *Dawna rozmowa z igliwem*, Rzeszów, Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, 1997
- W. Kulikowski, *Drugie lato*, Rzeszów, Wydawnictwo Carpathia, 2015
- W. Kulikowski, *Drugie lato i trzecie*, Rzeszów, Wydawnictwo Carpathia, 2016
- W. Kulikowski, *Granice dla jaskótek*, Kraków–Mielec, Mała Poligrafia Redemporystów, 1997
- W. Kulikowski, *Imiona na drogach*, Rzeszów–Tarnów–Tuchów, Stowarzyszenie Twórcze Tarnowska Grupa Literacka „Jaskółka”, 1998
- W. Kulikowski, *Okruchy obrazu*, Rzeszów, Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, 1997

- W. Kulikowski, *Pora odjazdu muzyków*, Kraków–Mielec 1997
- W. Kulikowski, *Powrót do zburzonego domu w zamieci bżów*, Rzeszów, Wydawnictwo Carpathia, 2021
- W. Kulikowski, *Przystanek dla kilku osób*, Kraków–Tuchów, Mała Poligrafia Redemptorystów, 1995
- W. Kulikowski, *Schody do winnicy*, Rzeszów, Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza. Oddział w Mielcu, 1999
- W. Kulikowski, *Zbieranie szronu*, Lublin, Wydawnictwo Lubelskie, 1967
- M. Kwater, *Kalejdoskop wspomnień*, Tarnów–Tuchów, Poligrafia Redemptorystów, 2017
- M. Kwater, *„Pejzaże od wiosny do śniegu”. Wiersze wybrane*, Tarnów–Tuchów, Mała Poligrafia Redemptorystów, 2014
- M. Kwater, *Sny malowane*, Tarnów–Tuchów, Mała Poligrafia Redemptorystów, 2016
- M. Kwater, *Wejść do moich snów*, Tarnów, [brak wydawcy], 2021
- M. Kwater, *Zamknięte w pułapce czasu...Wiersze wybrane*, Tarnów–Tuchów, Mała Poligrafia Redemptorystów, 2012
- K. Leśniewska, *W malinach*, Brzezia Łąka, Wydawnictwo Poligraf, 2021
- K. Leśniewska, *Pisane emocjami*, Brzezia Łąka, Wydawnictwo Poligraf, 2020
- R. Lis, *Urok Tarnowa*, Tarnów, Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego, 2006
- R. Lis, *Urok Tarnowa*, wyd. 2 popr. i poszerz., Tarnów, Towarzystwo Opieki nad Oświęcimiem. Oddział w Tarnowie, 2014
- L. Maruta, *Ogniem i skeczem. Fraszki lekko kpiące z „Krakowa 2000”*, Kraków, Wydawnictwo Edukacyjne, 1999
- D. Marcinek, *Oddalenia*, Tarnów, Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego, 2021
- Z. Michalski, *Bilans czerni i bieli*, Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, 2018
- Z. Michalski, *Circulus vitiosus*, Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, 2019
- Z. Michalski, *Jeszcze*, Mielec, Towarzystwo Miłośników Ziemi Mieleckiej, 2009
- Z. Michalski, *Na pięciolinii życia*, Mielec, Samorządowe Centrum Kultury, 2004
- Z. Michalski, *Na pięciolinii życia*, wyd. II, popr. i uzupeł., Mielec, [nakł. własny], 2009
- Z. Michalski, *Na przekór gwiazdom*, Mielec, Samorządowe Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, 2016
- Z. Michalski, *Schody*, wyd. 2, popr. i uzupeł., Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, Mielec 2021
- Z. Michalski, *Zakręty*, Mielec, Towarzystwo Miłośników Ziemi Mieleckiej im. Wł. Szafra, Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu, 2008
- Z. Michalski, *Zakręty*, wyd. 2, popr. i uzupeł., Mielec, Mieleckie Towarzystwo Literackie, 2020
- R. Misiewicz, *Camera obscura*, Rzeszów, Podkarpacki Instytut Książki i Marketingu, 2009

- R. Misiewicz, *Czarna skrzynka*, Toronto, Wydawnictwo Sooni Project, 2013
- R. Misiewicz, *Dobre-nowiny.pl. Wiersze smoleńskie*, Toronto, Wydawnictwo Sooni Project, 2012
- R. Misiewicz, *//...//punkt/ów//zaczę/p:i.en:i://...// /*, Rzeszów, Podkarpacki Instytut Książki i Marketingu, 2003
- R. Misiewicz, *Wieprzowe języki*, Rzeszów, Towarzystwo Literackie im. Stanisława Piętaka, 2005
- A. Morawiec, *Szarlotka, czyli co się robi, żeby nie robić tego, co powinno się robić*, Gdańsk, Wydawnictwo w Podwórkę, 2016
- K. Musiał, *Chciałbym cię zabrać tam*, Koszalin, Wydawnictwo KryWaj Krystyna Wajda, 2016
- K. Musiał, *Spokojna przystań*, Bochnia, Kazimierz Musiał, 2019
- K. Musiał, *Tu jest nasze miejsce*, Bochnia, Kazimierz Musiał, 2017
- Nie potrafię zabijać tarcz*, wyb. i opr. Zbigniew Mirosławski, Tarnów, Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego, 1996
- I.W. Niedzielko, *Przepis na złotą jesień*, Ryglice, Gminna Biblioteka Publiczna, 2020
- I.W. Niedzielko, *Wszelkie wypadki*, Ryglice, Gminna Biblioteka Publiczna, 2021
- J. Obnowska-Szkotak, *Słońce wśród mgieł*, Tuchów, Poligrafia Redemptorystów, 2006
- J. Obnowska-Szkotak, *Ścieżki życia*, Tuchów, Poligrafia Redemptorystów, 2003
- T. Pabis, *Świat w barwach tęczy*, [dr. Tuchów, Mała Poligrafia Redemptorystów], 2001
- J.S. Pasierb, *Doświadczenie ziemi*, Pelplin, Wydawnictwo „Bernardinum”, 2010
- J.S. Pasierb, *Haiku żarnowieckie*, Pelplin, Wydawnictwo „Bernardinum”, 2003
- J.S. Pasierb, *Kategoria przestrzeni*, Warszawa, Wydawnictwo „Czytelnik”, 1978
- J.S. Pasierb, *Koziorożec*, Pelplin, Wydawnictwo „Bernardinum”, 2007
- J.S. Pasierb, *Wiersze wybrane*, Lublin, Norbertinum Wydawnictwo, Drukarnia, Księgarnia, 2016.
- J.S. Pasierb, *Wiersze wybrane*, wyb. i oprac. J. Sochoń, Warszawa, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, 1988
- J.S. Pasierb, *Wiersze zebrane*, T. 1–4, red. M. Wilczek, E. Wiorco, T. Tomasiak, Pelplin, 2021
- I. Piotrowska, *Pytania bezsennych nocy*, Kraków, Wydawnictwo Miniatura, 2018
- S. Podgórski, *Pan moją pieśnią i mocą. Próba literackiego spojrzenia dziś na niektóre z psalmów biblijnego psalterza*, Kraków, Wydawnictwo Homo Dei, 2006
- S. Podgórski, *Zamykając drzwi... Wiersze wybrane*, Kraków, Wydawnictwo Homo Dei, 1999
- A. Podłęcka, *Co ze mną, co z nami Janie Pawle II?*, Brzesko, Miejski Ośrodek Kultury, 2014
- E. Stepska-Kot, *Ballada syberyjska*, Skrzyszów–Tarnów, „Zecer”, 1996
- E. Stepska-Kot, *Ballada syberyjska*, wyd. 2 poszerz., Tarnów, Wydawnictwo S-CAN, 2003
- E. Stepska-Kot, *Moja myśl*, Skrzyszów, Gminne Centrum Kultury i Bibliotek, 2008

- E. Stepska-Kot, *Opowiedz mi babciu, jak to było dawniej*, Kraków, Skrzyszów, Wydawnictwo IDG (na zlecenie Stowarzyszenia Rozwoju Zielony Pierścień), 2019
- E. Stepska-Kot, *Zachować od zapomnienia*, Skrzyszów, Gminne Centrum Kultury i Bibliotek, 2010
- J. Tryba, *Brzezi ojczyzny*, Tarnów, Wydawnictwo Bel-Druk, 2021
- J. Tryba, *Cień do ocalenia*, Tarnów, 1999
- J. Tryba, *Nie potrafię zabijać tarcz*, Tarnów, Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego, 1996
- J. Tryba, *Źródła codzienności*, Czarna k. Tarnowa 2017
- A. Wilkoń, *Jest to zarys zaledwie. Wiersze*, Katowice, Wydawnictwo „Śląsk”, 1999

OPRACOWANIA

- Antologia poezji polskiej... od średniowiecza do współczesności*, wyb. J. Grzybowski, wyd. 2, dodruk, Katowice 2009
- K. Baran, *Biesiada literacka z Małgorzatą Strzałkowską*, „Radło. Kwartalnik Informacyjny Ziemi Radłowskiej”, 2017, nr 2
- J. Borkowska [i in.], *O poetach i pisarzach inaczej*, Płock 1997
- K. Choińska, M. Pachowicz, *Językoznawca, filolog, naukowiec, artysta... [w:] Język nam dano jako dar nieba. Wybór pism Profesora Aleksandra Wilkonia przygotowany z okazji jubileuszu 60-lecia pracy naukowo-dydaktycznej Profesora*, red. K. Choińska, M. Pachowicz, Tarnów 2018
- J. Dudek, *Poeci polscy XX wieku*, Cz. 1., Kraków 1994
- J. Głomb, *Zielony Jasiek (o Janie Bielatowiczu)*, Tarnów 1996
- K. Karasek, *Współcześni poeci polscy. Poezja polska od roku 1956*, Warszawa 1997
- D. Korwin-Piotrowska, *Poetyka. Przewodnik po świecie tekstów*, Kraków 2011
- D. Kulesza [i in.], *Słownik poetów polskich*, red. nauk. J. Sztachelska 1997
- Miasto. Poezji o Tarnowie wybór niepełny*, wyb. A. i T.A. Żak, Tarnów 1987
- M. Morawczyński, *Od Raby do Wisłoki – szlakami pióra. Związki regionu tarnowskiego z literaturą*, Tarnów [1996]
- Nie w pierwszym szeregu. O poetach lat 90.*, red. T. Cieślak, T. Dalasiński, Toruń 2015
- Pisarze i poeci*, red. G. Luterek, M. Potocka, Poznań 2006
- Poeci polscy XX wieku. Biogramy. Wiersze. Komentarze*, oprac. T. Wójcik, Warszawa 2000
- U. Szuster, *Mieczysław Jastrun – jego związki z Ziemią Tarnowską*, Tarnów 1998
- U. Szuster, *Tadeusz Nowak (1930–1991). Jego związki z Ziemią Tarnowską*, Tarnów 1996
- Tarnowskimi śladami Romana Brandstaettera – przewodnik sentymentalny*, oprac. K. Moskal, Tarnów 2012

NETOGRAFIA

- Almanach Pokonkursowy XXV Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Romualda III Mikroszewskiego ph. „Ziemia Najbliższa”, Łosice 2020. Pozyskano z <https://biblosice.files.wordpress.com/2021/01/2020-almanach-pokonkursowy-2020.pdf> (dostęp 08.07.2022)*
- K. Baran, *Salonik literacki*. Pozyskano z <https://www.biblioteka-radlow.pl/salonik-literacki/> (dostęp 09.07.2022)
- Biblioteka Marcinkowice, *Pięć tomików wierszy od Ireny Niedzielko*. Pozyskano z <https://www.facebook.com/103730228003777/posts/230388282004637/> (dostęp 08.07.2022)
- G. Brożek, *Czytajcie Pasierba*. Pozyskano z <https://tarnow.gosc.pl/doc/5929431.Czytajcie-Pasierba> (dostęp 10.07.2022)
- Brzesko / W wieku 104 lat zmarła Halina Biernat*. Pozyskano z <https://www.informatorbrzeski.pl/brzesko-w-wieku-104-lat-zmarla-halina-biernat> (dostęp 07.07.2022)
- S. Czapliński, *Elżbieta Stepska-Kot – koszmar dzieciństwa*. Pozyskano z <https://www.sebastianczaplinski.pl/aktualnosci/elzbieta-stepska-kot-koszmar-dzieinstwa/#> (dostęp 16.10.2023)
- Czytelnia / Kazimierz Burnat „Nowy Napis. Liryka, epika, dramat. Kwartalnik kulturalny”*. Pozyskano z <https://nowynapis.eu/autor/kazimierz-burnat> (dostęp 09.07.2022)
- Dariusz Marcinek: „Oddalenia”*. Pozyskano z <https://www.biblioteka.tarnow.pl/ogloszenia/dariusz-marcinek-oddalenia> (dostęp 10.07.2022)
- Debiutancki tomik poezji „Ograniczona”*. Pozyskano z <https://www.gminaradlow.pl/debiutancki-tomik-poezji-pt-ograniczona,art-1617> (dostęp 09.07.2022)
- M. Dojka, *Dni regionalne 2017*. Pozyskano z <http://zsp2.miasto.net.pl/?p=1202> (dostęp 08.07.2022)
- Halagarda Janina, „Pisarze.pl. e-Dwutygodnik Literacko-Artystyczny”*. Pozyskano z <https://pisarze.pl/2017/10/28/halagarda-janina/> (dostęp 10.07.2022)
- Instytut Książki, Zmarł poeta Wiesław Kulikowski*. Pozyskano z <https://www.instytutksiazki.pl/pl/aktualnosci,2,zmarl-poeta-wieslaw-kulikowski,6654.html> (dostęp 08.07.2022)
- S. Koprowski, *Kazimierz Burnat*. Pozyskano z <http://do-zlp.pl/?p=14> (dostęp 09.08.2022)
- J. Kruczek, *Wieczór poetycki „Apokalipsa zmysłów, Eldorado i lwy”*. Pozyskano z <https://satkuriel.pl/news/102170/wieczor-poetycki-8222apokalipsa-zmyslow-eldorado-i-lwy8221.html> (dostęp 07.07.2022)
- (L), *Zmarł Leszek Maruta*. Pozyskano z <https://dziennikpolski24.pl/zmarl-leszek-maruta/ar/2291970> (dostęp 10.07.2022)
- I. Łobaczewska, *Michał Andruk nasz chłopak z Dębicy*. Pozyskano z <https://ziemiadebicka.pl/michal-andruk-nasz-chlopak-z-debicy/> (dostęp 08.07.2022)
- L. Maruta, *Fraszki o Krakowie „Vis a Vis”, 2019, nr 4, s. 18–19*. Pozyskano z <http://zvis.pl/wp-content/uploads/2019/04/Kwiecie%C5%84-2019-6-k.-wer.-14-do-czyt.pdf> (dostęp 10.07.2022)
- M.B., *Katarzyna Hudy promowała nowy tomik poezji*. Pozyskano z https://hej.mielec.pl/pl/14_kultura/699_literatura/65509_katarzyna-hudy-promowala-nowy-tomik-poezji.html (dostęp 08.07.2022)

- Z. Michalski, *Wiersze*. Pozyskano z <https://miesiecznik-wobec.pl/wiersze-zbigniew-michalski> (dostęp 08.07.2022)
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie. Pozyskano z <https://www.facebook.com/events/miejska-biblioteka-publiczna-im-j-s%C5%82owackiego-w-tarnowie/brzegi-ojczyzny-promocja-tomiku-jacka-tryby-z-udzia%C5%82em-rodziny-poety/1027660861166320/> (dostęp 08.07.2022)
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozaczkowej w Dąbrowie Tarnowskiej, *Maria Kozaczkowa*. Pozyskano z <http://www.mbp.dt.pl/?q=content/maria-kozaczkowa> (dostęp 10.07.2022)
- Mieleckie Towarzystwo Literackie im. Marii Błażków, *Hudy Katarzyna*. Pozyskano z <https://mtlmielec.blogspot.com/2019/03/hudy-katarzyna.html> (dostęp 08.07.2022)
- R. Misiewicz, *W moim przekonaniu to był zamach – rozmowa z debickim poetą Romanem Misiewiczem*, rozm. K. Czuchara. Pozyskano z <https://ziemiadebicka.pl/w-moim-przekonaniu-byl-zamach-rozmowa-z-debickim-poeta-romanem-misiewiczem/> (dostęp 08.07.2022)
- I.W. Niedzielko, *Rodzinny dom Tadeusza Nowaka* [w:] *Biblioteka Marcinkowice. Wiersze poetki Ireny Wandy Niedzielko*, red. K. Baran. Pozyskano z <https://www.biblioteka-radlow.pl/biblioteka-marcinkowice-wiersz-poetki-ireny-wandy-niedzielko> (dostęp 08.07.2022)
- Norbertinum: Wydawnictwo – Drukarnia – Księgarnia, *Janusz Stanisław Pasierb*. Pozyskano z <http://www.norbertinum.pl/autor/8/Janusz-Stanis%C5%82aw-Pasierb> (dostęp 10.07.2022)
- K. Nowosielski, [Recenzja w:] A. Morawiec, *Szarlotka, czyli Co się robi, żeby nie robić tego, co powinno się robić*, Gdańsk 2016, s. [4 okł.]
- Parafia Ducha Świętego w Żabnie, *Spotkanie autorskie z Anną Augustyńską*. Pozyskano z <https://zabno.diecezja.tarnow.pl/index.php/strona-startowa-mainmenu-1/archiwum-wiadomosci/5817-spotkanie-autorskie-z-anna-augustynska> (dostęp 10.07.2022)
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Pawła Apostoła w Bochni, „*Głos Parafii*”. Pozyskano z <https://pawelbochnia.pl/glos-parafii/> (dostęp 07.07.2022)
- Pierwszy tomik poezji Agaty Podłęckiej*. Pozyskano z <https://www.bibliotekabrzesko.pl/aktualnosci/235/pierwszy-tomik-poezji-agaty-podleckiej.html> (dostęp 07.07.2022)
- M. Piętniewicz, *Na krawędzi niewidzialności* [w:] W. Kulikowski, *Biegnąca za mną pod wiatr*, Kraków 2018, s. 69–72. Fragment w wersji elektronicznej: http://www.wydawnictwa.biblioteka.krakow.pl/wydawnictwa/wieslaw-kulikowski_biegnaca-za-mna-pod-wiatr/ (dostęp 08.07.2022)
- I. Piotrowska, *Z małego miasteczka obok Tarnowa do Stanów Zjednoczonych* [wywiad z I. Piotrowską]. Pozyskano z <https://lagunita.education/wywiad/inga-piotrowska> (dostęp 08.07.2022)
- PoeciPolscy.pl, *Anna Morawiec*. Pozyskano z <https://poecipolscy.pl/poezja/prezentacja/anna-morawiec/> (dostęp 08.07.2022)
- Podkarpacki Instytut Książki Rzeszów. Pozyskano z http://www.institutksiazki.rzeszow.pl/autorzy/p,28,roman_misiewicz.html (dostęp 08.07.2022)

- Poetycki wieczór w bibliotece*. Pozyskano z <https://www.gminaradlow.pl/poetycki-wieczor-w-bibliotece,news-2658> (dostęp 09.07.2022)
- ...*Pragnę gorąco, żeby moje wiersze w świat pofrunęły niczym białe ptaki...*”. Pozyskano z <https://www.bibliotekabrzesko.pl/aktualnosci/373/pragne-goraco-zeby-moje-wiersze-w-swiat-pofrunely-niczym-biale-ptaki.html> (dostęp 07.07.2022)
- T. Ratuszniak, *Najważniejsze to zachować spokój, nie panikować i pracować nad sobą*. Pozyskano z <https://debica24.eu/arttykul/najwazniejsze-to-zachowac/821667> (dostęp 08.07.2022)
- Redakcja, *Kazimierz Musiał promował w Bibliotece swój nowy tomik poezji*. Pozyskano z <https://bochnianin.pl/7783/kazimierz-musial-promowal-w-bibliotece-swoj-nowy-tomik-poezji-zdjecia/> (dostęp 21.08.2022)
- J. Rozpłochowski, *Zmarł Tadeusz Pabis*. Pozyskano z https://gorlice24.pl/pl/19_wiadomosci-z-regionu/653_biecz/5285_zmarl-tadeusz-pabis.html (dostęp 08.07.2022)
- Ryszard Lis – wieczór autorski*. Pozyskano z <http://www.kultura.tarnow.pl/wydarzenie/ryszard-lis-wieczor-autorski> (dostęp 09.07.2022)
- E. Stepska-Kot, *Zachować od zapomnienia*, rozm. J. Świtek, (październik 2010). Pozyskano z http://www.gcb-skrzyszow.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=84:zachowa-od-zapomnienia-wywiad-z-elbiet-stepsk-kot (dostęp 09.07.2022)
- Strategia rozwoju Gminnej Biblioteki Publicznej w Oleśnie na lata 2016–2020*, Załącznik do Uchwały Nr X/95/2015 Rady Gminy Olesno z dn. 29 grudnia 2015, s. 14. Pozyskano z <https://bip.malopolska.pl/e,pobierz.html?id=1348721> (dostęp 29.07.2023)
- Tarnowskie Centrum Informacji, *Znani tarnowianie*. Pozyskano z <https://www.it.tarnow.pl/atrakcje/tarnow/ciekawostki/znani-tarnowianie> (dostęp 10.07.2022)
- Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Akademii Tarnowskiej, *Poezja Słuchaczy*. Pozyskano z <https://utw.pwszta.edu.pl/poezja-sluchaczy/> (dostęp 10.07.2022)
- Wieczór poetycki Kazimierza Musiała w bocheńskiej księgarni*. Pozyskano z <https://kbc24.pl/wieczor-poetycki-kazimierza-musiala-w-bochenskiej-ksiagnicy/> (dostęp 07.07.2022)
- Wieczór poezji Ingi Piotrowskiej*, Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Kozaczkowej w Dąbrowie Tarnowskiej. Pozyskano z <http://www.mbp.dt.pl/?q=aktualnosci/wiecz%C3%B3r-poezji-ingi-piotrowskiej> (dostęp 08.07.2022)
- Z. Wielgosz, *Papież na głosy rozpisany*. Pozyskano z <https://tarnow.gosc.pl/doc/6885877.Papiez-na-glosy-rozpisany> (dostęp 07.07.2022)
- Wiersze Tadeusza Kryzi*. Pozyskano z <http://tarnowskieinfo.pl/news/16278,wiersze-tadeusza-kryzi.html> (dostęp 10.07.2022)
- Wiersze wiosenne Agaty Podłęckiej* (marzec 2012). Pozyskano z https://brzesko.ws/_brzesko/documents/Temat/Almanach/a_podlecka/ap_wiersze_o_wiosnie.html (dostęp 07.07.2022)
- Wtorek: „*Szeptem się nie kłamię*” – *Kazimierz Musiał w Bibliotece*. Pozyskano z <https://www.mojabochnia.pl/?p=128158> (dostęp 07.07.2022)
- Wydział Komunikacji Społecznej, *Poezja tarnowianki*. Pozyskano z <https://tarnow.pl/Dla-mieszkancow/Aktualnosci/Kultura/Poezja-tarnowianki> (dostęp 10.07.2022)

- Zapisy z „Czarnej skrzynki” Romana Misiewicza.* Pozyskano z <https://marszpolonia.com/2013/04/23/zapisy-z-czarnej-skrzynki-romana-misiewicza> (dostęp 08.07.2022)
- R. Zaprzaska, *Wiersze „Zamknięte w pułapce czasu”, „Tarnowski Kurier Kulturalny”* (archiwum). Pozyskano z http://archiwum2008-2014.tarnowskikurierkulturalny.pl/wiersze_zamkniete.htm (dostęp 10.07.2022)
- Związek Literatów Polskich, *Katarzyna Hudy.* Pozyskano z <https://zlp.rzeszow.pl/hudy.htm> (dostęp 08.07.2022)
- Związek Literatów Polskich, *Zbigniew Michalski.* Pozyskano z <https://zlp.rzeszow.pl/michalski.htm> (dostęp 08.07.2022)
- Źródła codzienności.* Pozyskano z http://www.czarna.com.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=24&dzialy=24&akcja=artykul&artykul=872 (dostęp 08.07.2022)